

AAN JAN PETER

AAN JAN PETER

**Brieven van Peter Heerschop,
Hans Sibbel en Viggo Waas**

Inhoud

Inleiding	7
Dr. A. Klink	
Directeur van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA	11
Drs. K. de Jong Ozn	
Oud-rector Christelijk Lyceum Zeeland	16
Zijne Excellentie Thabo Mbeki	
President van Zuid-Afrika	21
Eelco de Graaf	
Chirurg IJssellandziekenhuis	24
P. de Rooij	
Politieagent regio Haaglanden	29
De weledele heer P.J.S. de Jong	
Oud-premier	33
Dhr. M. Taheri	
Vishandelaar	36
Annelies de Graaf	
Moeder	40
Ir. G. Kleisterlee	
Voorzitter Raad van Bestuur Koninklijke Philips Electronics NV	44
Mevrouw T. Coenen	
Lerares aan het Montessori College	48
Marianne Timmer	
Schaatsster	51

© Peter Heerschop, Hans Sibbel en Viggo Waas

© Rothschild & Bach, Amsterdam 2006

Omslagontwerp: Martin Oudshoorn

Foto omslag: © Martin Oudshoorn

ISBN 978 90 499 5064 4

NUR 754

www.rothschildenbach.nl

Rothschild & Bach is een imprint van Foreign Media

Books bv, onderdeel van Foreign Media Group

Mevrouw H.J. Kuipers-Van Ree 54
 Mevrouw Nicole Lodewijks
   Fonzie's Burgers & Broodjes 57
 Majoor Bosshardt
   Leger des Heils 59
 De weledelgestrenghe heer mr. J. de Hoop Scheffer
   Secretaris-generaal van de NAVO 61
 Mevrouw de Laat 64
 Jan Modaal 67
 Frau Dr. Angela Merkel,
   Bundeskanzlerin 71
 Jorrit, Anne-Marie, Barend, Frank, Jeroen, Job, Laura,
 Oskar, Sander, Veronique en Vinay
   Teamleden van de NUNA3 75
 De heer K. Waaldijk
   Tropenarts 78
 Gebroeders Holstein
   Gerberakwekers 81
 Kardinaal dr. A.J. Simonis
   Aartsbisschop van Utrecht 85
 Zijne Excellentie Jose Manuel Barroso
   Voorzitter van de Europese Commissie 90
 Lucille Werner
   Tv-presentatrice 94
 De hooggeleerde heer prof. mr. H.J. de Ru
   Advocaat en hoogleraar staats- en bestuursrecht 97
 De weledele heer H. Mulisch 101
 Juffrouw Jannie en de klas van Amelie 105

Inleiding

Jan Peter Balkenende is al drie kabinetten lang onze minister-president. Leider van Nederland, een klein, welvarend land aan de Noordzee. Stabiel, relatief veilig, rijk.

Aan dat land geeft hij leiding, wat hij nog een aantal jaren wil blijven doen. Dus wil hij de verkiezingen winnen. En dan moet je natuurlijk zoveel mogelijk kiezers aan je binden.

Om dat te bereiken moet hij de kiezer duidelijk maken waarom deze op hem moet stemmen. Hij moet duidelijk kunnen maken waar hij voor staat. Vroeger had je daar het partijprogramma voor. Maar omdat dat door vrijwel geen enkele kiezer gelezen werd, is dat allang losgelaten. Het partijprogramma speelt tijdens de verkiezingsstrijd nauwelijks een rol van betekenis. Er worden een paar punten uitgehaald door de partijleiders die in zo kort mogelijke zinnen eindeloos worden herhaald. Veel meer tijd gaat zitten in het oppimpen van de partijleiders door een enorm campagneteam.

Er zijn diverse manieren om te laten zien waar je voor staat als politicus, bijvoorbeeld door een taart te bezorgen bij een verzorgingstehuis of in een amusementsprogramma te roepen dat je valt op sterke vrouwen als Sophie Hilbrand.

Tegenwoordig worden ook veel boeken geschreven, waarin een lekkere vorm wordt gekozen om betrokkenheid te tonen bij wat er in het land speelt en toch ook, in simpele taal, het partijprogramma door te laten sijpelen.

Jan Peter heeft daartoe 28 brieven gebundeld. Brieven die hij heeft geschreven aan mensen die hij de afgelopen tijd

heeft gesproken of intensief heeft gevolgd. (Lees: Ook een keer heeft gezien.)

Hij noemt het *Aan de kiezer*.

Omdat het brieven zijn aan mensen die ook stemrecht hebben.

Hoewel er ook een brief bij zit aan bondskanselier Angela Merkel van Duitsland en aan President Thabo Mbeki van Zuid Afrika. Die hebben inderdaad ook stemrecht, maar in een ander land.

Door het boek volgen we Jan Peters van de laatste tijd. Ontmoetingen met ‘gewone’ Nederlanders zoals een schooljuf, een politieagent, een chirurg, een eigenares van een broodjeszaak en een topondernemer. Maar ook ontmoetingen met ‘bekende’ Nederlanders zoals Marianne Timmer, oud-premier de Jong, Lucille Werner en Harry Mulisch.

De sfeer van de brieven is echter voor iedereen hetzelfde.

Het gaat niet om degenen aan wie de brief wordt geschreven, het gaat er vooral om uit te leggen hoe goed JP en zijn regeringsploeg het hebben gedaan de afgelopen jaren. Geen werkelijke interesse in de ander, vooral een toelichting op eigen behaalde resultaten. En dat allemaal zonder een puntje zelfkritiek. 28 brieven vol zelfverheerlijking.

Daarbij scheert hij ook nog eens langs de onderwerpen en laat hij belangrijke zaken links liggen. Zaken als het strenge asielbeleid, het milieu en de eigen standpunten betreffende terreurbestrijding, Irak, Afghanistan of de Schipholbrand komen niet of nauwelijks aan de orde. Geen enkele referentie aan andere partijen, aan de wereldeconomie, of aan wat dan ook. Superman Jan Peter heeft het allemaal goed gedaan.

Maar laten we duidelijk zijn. Wat Jan Peter doet, is exemplarisch voor de gehele politiek op dit moment. Het had net

zo goed Wouter Bos of Mark Rutte kunnen zijn. De campagnes gaan in het algemeen nergens over en dienen alleen om zieltjes te winnen.

Wij zochten al een tijdje een manier om ons weer eens echt in te graven in de verkiezingsstrijd. Hier lag voor ons een mogelijkheid om ons indirect te verdiepen in onze minister-president. De man die een grote kans heeft als eerste in de geschiedenis leiding te geven aan vier kabinetten.

Nog nooit vertoond.

Het leek ons leuk en leerzaam om JP namens de briefontvangers terug te schrijven. Om hem namens de kiezer aan wie hij schrijft een beetje feedback te geven. Een briefwisseling moet immers van twee kanten komen en misschien schrijft er anders niemand terug. (Dat denken wij.)

Wij kruipen dus in de huis van de briefontvangers.

Maar we blijven natuurlijk ook onszelf.

Dus iedere gelijkenis met bestaande personen is totaal geen toeval, maar weet dat zijzelf geen woord geschreven hebben. Het is onze interpretatie.

Dit noemen we expliciet omdat Jan Peter anders misschien denkt: ‘Nou, dat had ik niet van die persoon gedacht.’

Het is wat ons betreft vooral ook bedoeld om de politieke discussie weer een beetje levendiger te maken.

Namens ons drieën veel leesplezier. We hebben er wat grappen in verstoppt om het leuker te maken.

Desondanks is het hier en daar toch meer drama geworden dan komedie.

Hans, Peter en Viggo

Dr. A. Klink
Directeur van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA
Ergens aan het Gardameer
Italië

Jan Peter Balkenende
Mijn vriend en uitvoerder van het door mij geschreven
partijprogramma

Italië, 5 november 2006

Beste Jan Peter,

Leuk om te horen dat je deze zomer veel aan mij hebt gedacht. Ik heb ook veel aan jou gedacht. Ik zat tijdens mijn vakantie aan het Gardameer te werken aan ons verkiezingsprogramma terwijl iedereen, jij inclusief, vakantie vierde. Dat klinkt zuur, maar, Jan Peter, ik vind het een eer jouw co-piloot te zijn. En van een beetje hard werken is nog nooit iemand doodgegaan. (Behalve dan sommige Indonesiërs in de VOC-periode maar dat was anders. Dat was een prachtig hoofdstuk in de Nederlandse historie.)

Ik heb het programma ook aan mijn zoontje laten lezen. 'Goh,' zei die, vlak voordat hij na het lezen het Gardameer in dook, 'laten we hopen dat hij de rit nu wel een keer helemaal uitzit.'

Heerlijk, die steun van je eigen gezin. Ik ging maar weer snel verder met schrijven, terwijl mijn vrouw haar eerste glaasje Lambrusco inschonk. Ik had geen tijd voor een duik of een glaasje.

Jan Peter, ik heb zo hard gewerkt deze vakantie, dat mijn kinderen op de laatste dag van de vakantie zeiden: 'Wie is toch die man die ons na vier weken ontlopen weer naar huis toe rijdt?'

Maar het was het allemaal waard. Natuurlijk.

Bovendien, een echte calvinist is altijd aan het werk. En laten we eerlijk zijn, er viel ook zo machtig veel te doen. Die leugenachtige en draaikonterige gladlacher van een Wouter Bos stond met zijn PvdA op een straatlengte voor-sprong in de peilingen, en we moesten door het vallen van het kabinet Balkenende II van jouw minderheidskabinet Balkenende III opeens eind november naar de stembus. Je had het nog niet gezegd of je was op vakantie.

Aan mij de opdracht om jou voor de vierde keer in het zadel te helpen. Jij moest herrijzen als een feniks uit het vuur. Of uit de as. Ik ken het alleen in het Engels. *Phoenix from the flame*. Maar hoe? Dat was de grote vraag.

Hoe moest ik het beleid van de afgelopen jaren verkopen? Wat moest ik de kiezer schrijven?

Hoe christelijk waren de afgelopen jaren werkelijk geweest?

En als dat niet zo bijster christelijk blijkt te zijn, dan moeten we dat de kiezertjes natuurlijk niet te vertellen. Of hebben de meeste mensen dat wel gemerkt?

Waren we bezig aan de zeven magere jaren Balkenende?

Of waren de zeven vette jaren in aantocht?

En hoe konden we die dan op conto van het CDA schrijven zonder de VVD al teveel te kleineren?

Ik durf je best te vertellen dat ik na een week werken met een steen om mijn nek en het partijprogramma onder mijn arm op het punt stond in het Gardameer te springen toen

uit het niets de wereldeconomie opeens aantrok. Zomaar.

Zo heb je geen poot om op te staan en zo trekt de wereldeconomie aan. Strategie is dan heel makkelijk bepaald. Dat gaan we heerlijk naar onszelf toe trekken. We draaien het gewoon om.

Omdat wij het zo goed doen in Nederland trekt de gehele wereldeconomie aan. Wij zijn toch een volk dat de lijn van het verhaal kwijt is als de zinnen te lang worden. En dat is in dit geval maar goed ook.

Maar er viel ons nog veel meer goedgezinds van de boom. Wie had gedacht dat Marcel van Dam ons ook nog eens te hulp zou snellen door Meneertje Arrogante Woutertje Bos klem te zetten? Met zijn kritiek op dat domme AOW-plan waren we in een klap weer boven Jan Peter.

Daarna ben ik vol goeie moed gaan schrijven aan ons nieuwe plan voor Nederland.

De basis voor dit verkiezingsprogramma is, zoals je schrijft, ons idee van de verantwoordelijke samenleving.

We hebben die ideeën inderdaad ontwikkeld in de rege-ringsperiode van Lubbers in de jaren tachtig, toen wij (jij en ik) net afgestudeerde jonge honden waren.

Veel mensen geloven niet dat CDA'ers ook best jonge honden kunnen zijn. Nou, wel dus. Ik herinner me nog als de dag van gisteren dat we vaak dubbel lagen van het lachen als we na ons tweede kratje Chocomel toch echt pas om een uur of twaalf in bed lagen na weer een goeie themadis-cussieavond. Maar we wisten dat we met onze knotsgekke plannen ondertussen wel Ruud Lubbers weer een stapje verder op weg hadden geholpen. Want hoe krankjorem de

avond ook was, wij bleven altijd echte politieke dieren. Trouwens, wel jammer dat diezelfde Ruud Lubbers ons nu opeens verwijt dat we te ver zijn doorgesloten in de strakke aanpak van afgestudeerde asielzoekers. Ruud heeft makkelijk praten. In zijn tijd waren er bijna geen afgestudeerde asielzoekers.

Maar genoeg over Ruud. (Is het jou toen opgevallen dat hij een billenman was?)

Terug naar die ‘Verantwoordelijke samenleving’ van ons. Die goeie balans tussen markt en staat, burger en overheid, gemeenschapszin en individu, winnaars en verliezers, vrijheid en gebondenheid, appels en peren, paard en wagen, Peppi en Kokki.

Onze politieke vijanden zeggen dat er van die verantwoordelijke samenleving in deze kabinetsperiode niets terecht is gekomen. Dan noemen ze zaken als de grotestedenproblematiek, de koopkrachtvermindering van grote groepen bejaarden, de voedselbanken, de enorme werkeloosheid onder allochtonen en nog een paar van die ingewikkelde voorbeelden.

Maar dat zijn gewoon zaken die we toch echt niet in de hand hebben. Die kan niemand in de hand hebben. Veel te moeilijk.

In het herstel van de economie hebben we een fiks aandeel gehad. Nou, is het dan niet erg kinderachtig om ons de schuld van alle andere problemen in de schoenen schuiven?

Ja, Jan Peter, wij blijken inderdaad verbluffend actueel met al onze opvattingen over respect en fatsoen, inburgering, integratie en nieuwe solidariteit. Daar waren we heerlijk

mee aan de weg aan het timmeren.

We hebben gewoon pech dat Rita Verdonk zo lang minister is geweest in jouw kabinet. Daar kun jij ook niets aan doen, Jan Peter.

Vriend JP, ik wil je bedanken voor je complimenten over mijn verkiezingsprogramma, het is inderdaad niet zomaar tot stand gekomen tijdens één vakantie aan het Gardameer. Het is werkelijk het product van twintig jaar denkwerk.

Kun je nagaan hoe het was geworden als we nog tien langer hadden kunnen nadenken.

Ik spreek je snel,

Ab Klink

PS Jan Peter, ik weet niet of de collectebus leeg is, maar kan mijn salaris overgemaakt worden?

Van Drs. K. de Jong Ozn
oudrector
Leidschendam

Aan Jan Peter.
Leerling van mij.
Den Haag

Leidschendam, 5 november 2006.

Geachte leerling Balkenende, beste Jan Peter,

‘Ik zie je nog de klas binnen komen,’ schreef je. ‘Klas 1A van het Christelijk Lyceum voor Zeeland in Goes. We stonden voor je op. Dat deed je toen nog voor de rector. Wat lijkt 1968 lang geleden.’

Wat mij het meest opvalt aan dit citaat is dat je mij opeens ook met ‘je’ en ‘jij’ aanspreekt. Dat is vreemd. Ik dacht dat we indertijd hadden afgesproken dat oudere, wijzere mensen niet getutoyeerd dienen te worden. Wij vonden het, dacht ik, toch heel gewoon dat ouders, docenten en andersoortige functionele meerderen werden aangesproken met ‘u’.

Dat jij nu minister-president bent wil toch niet zeggen dat je vergeten bent hoe je op die plek bent terechtgekomen? Toch? Of komt het doordat je teleurgesteld bent dat jouw onderdanen jou ook niet met ‘u’ aanspreken? Dat zag ik laatst bij het programma van Pauw en Witteman. Je ging daar in gesprek met Ali B. En die ging van ‘jij’ en ‘jou’ en ‘fucking’ dit en ‘fuck you’ dat. Met zijn petje op. Jou de les lezen met zijn woordenschat, je in je gezicht uitlachen, twee vingers in de lucht en gewoon tegenover jou zijn

petje ophouden. Nou JP, als jij dat bij mij had gedaan in 1968 dan zat je nu nog na te schuimen van het mondspoelen en had je pas in het voorjaar van 1970 weer een beetje het verschil kunnen proeven tussen koffie en zuurkool met worst.

Natuurlijk spraken we dat niet zo uit tegen elkaar. Want ik ben natuurlijk van mening dat respect niet zit in ‘u’ in plaats van ‘jij’. Respect dwing je af door wie je bent, wat je doet en hoe je dat doet. Een voornaam kan met meer respect worden uitgesproken dan een achternaam met meneer of mevrouw ervoor. Maar in jouw geval raad ik je aan om je toch maar gewoon aan te laten spreken met ‘meneer’ of ‘mevrouw’. Jij zit nu eenmaal in een lichte van politici die niet zomaar ontzag afdwingt.

Als jij ergens binnenkomt is het nu eenmaal niet zo dat het hard praten uit groot eerbied gelijk overgaat in verstomd mompelen. Het is niet direct verpletterend zoals bij staatsmannen als Bill Clinton. Ja, dan komt er echt iets binnen. (Dat zeiden zijn secretaresses ook ‘s nachts.)

Als jij binnenkomt dan gaat het mompelen vaak over in hard praten. Hetzelfde met mannen als Wouter Bos en Mark Rutte, ook geen enorm verpletterende uitstraling. Zijn ook mannen die je, als ze binnenkomen, gelijk op hun schouders slaat en een biertje aanbiedt. Gewone jongens. Geen grote leiders. Meer bezig met image dan met inhoud. Zijn daarom ook meer om naar te kijken dan om naar te luisteren.

Mark Rutte vertelt zelfs te pas en te onpas dat hij vrijgezel is en erg op zijn vrijheid is gesteld, maar dat hele lekkere vrouwen natuurlijk altijd mogen bellen. Dat moet leider van ons land worden.

Zeg eens eerlijk JP, wisten jullie vroeger iets van ons privé-leven? Nou, ik dacht het niet. Tuurlijk niet. Dat zou ten koste gaan van wat we echt te vertellen hadden.

In onze tijd ging het er nog om of een keeper ballen tegenhield en niet of hij nu wel of niet in zijn blote achterwerk met een varkensmaskertje op handen en knieën door het huis kroop.

En Wouter Bos, ook al zo'n fris vrolijke verschijning, die altijd gespeeld boos is op de regering en opvallend genoeg vlak voor de verkiezingen een taart bezorgt bij een verzorgingstehuis, maar dan wel zorgt dat er een complete came-raploeg bij is.

We gaan door.

Jij meldt mij dat je de maatschappelijke en politieke interesse van huis uit mee hebt gekregen. Dat iedereen werd geacht zich verdienstelijk te maken voor kerk, maatschap-pij of staat. En dat jouw ouders dat zo voortreffelijk in praktijk brachten en koninklijk onderscheiden zijn. Dat jullie het verder ook zo fijn hadden.

Dat is mooi. Maar het is toch een brief aan mij.

Als ik jou van vakantie een kaart zou sturen, zou ik toch ook niet schrijven dat mijn vader vroeger pingpongkampioen was van de Zeeuwse Eilanden? Of schrijf je eerst een brief en zet je daar later willekeurig een naam boven?

Nu een wat positievere toon.

Jij was in die tijd inderdaad al veel bezig met politiek. Je schreef werkstukken over Karl Marx en was gefascineerd door de debatten tussen Den Uyl en Wiegel, of door de verkiezingsstrijd tussen Nixon en MacGovern. Dat was jouw hobby.

Andere jongens van jouw leeftijd waren aan het voetballen, aan hun brommer aan het knutselen of probeerden hun tes-tosteronaanbod om te zetten in daden. Jij zat op de politie-ke tribune.

Je raakte in de ban van Abraham Kuyper. Dat riep je ook altijd op het speelplein. Anderen riepen: 'Dan was ik Cruyff' of 'Van Hanegem, eerst gezegd'. Jij riep: 'Ik ben Abraham Kuyper!'

En je leerde dat politiek ergens over ging. Over idealen. Mijn vraag aan jou is waar dat dan gebleven is? Jij bent de MP van dit land en ik merk in de aanloop naar de verkie-zingen niets van inhoudelijke discussies op grond van idea-len. Ik zie alleen maar mannetjes- en vrouwtjes-makerij. Ik zie alleen maar politieke reclamecampagnes met als groot-ste ideaal de oplage van de strooifolders en het percentage dat niet direct op straat wordt geflikkerd verhogen.

Hè, ik heb het geprobeerd, maar ik merk dat ik toch alweer die positievere toon kwijt begin te raken. Kom op, De Jong, gewoon nog één keer proberen. Het gaat wel over een oud-leerling.

Ik heb allerlei herinneringen aan onze tijd samen in het bestuur van Stichting De Christelijke Pers. Jan Peter, jij had het vaak over de verantwoordelijke samenleving, waar mensen er voor elkaar zijn. Waar de overheid de mensen veel meer loslaat, om de ruimte te geven voor eigen initia-tieven, om elkaar te helpen.

Of zoals jij het zegt in Puk en Muk-taal van de jaren '50: 'Een onsje minder eigenbelang, een onsje meer respect en fatsoen.'

De realiteit is dat mensen vooral uitgaan van eigenbelang. Soms moet je de boel van bovenaf een beetje verdelen. Ik

neem aan dat bij jullie thuis jouw moeder ook de chips in schaalpjes verdeelde omdat jij anders met een lege maag en een zuur gezichtje de bedstede in kroop.

Onthoud dat.

Ten slotte heb je het nog over het geloof. Het geloof geeft je kracht. Maar het is niet iets wat je anderen oplegt. Nou, dat hoop ik maar.

Het gevaarlijke van het geloof is namelijk net dat de een het de ander wil opleggen. Sterker nog: Als je niet hetzelfde gelooft als degene die dat wil opleggen, kom je na de dood niet in de hemel. Kun je nog zo goed leven en nog zo veel doen voor anderen. Als je niet het juiste geloof hebt en de daarbij behorende kleding, dan loopt het na de dood lelijk met je af.

Ik hoop dat je daar iets mee kunt.

Ik vind het leuk dat je nog af en toe aan me denkt.

Namens Klaas de Jong

Herman Klotterboke, secretaris

PS Een intensieve briefwisseling zit erin, maar die moet dan wel echt van twee kanten komen.

Zijne Excellentie Thabo Mbeki
President van Zuid Afrika

Zijn Excellentie Jan Peter
Premier van Nederland
Den Haag

Pretoria, 5 november 2006

Geachte mevrouw/meneer,

Dank voor je brief.

Sorry, ik wist in eerste instantie even niet wie je was, maar iemand van het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft een foto van je tevoorschijn getoverd en nu weet ik het weer. Jij bent die man die door de eindeloze *townships* kan lopen en zeggen dat je onder de indruk bent van de kleurkeuze van de verf op de krottenwoningen. Zo vrolijk. Vooral met die heldere zon erop.

Nu weet ik ook weer wie die Nederlander is die me regelmatig belt.

Overigens vind ik dat altijd erg opbeurend.

Als jij de problemen uitlegt waarmee jij te maken hebt in Nederland krijg ik altijd het gevoel dat het bij ons allemaal nogal meevalt. Maar laat ik je troosten. Ik denk dat onze landen in een aantal opzichten best veel op elkaar lijken. Bij ons is apartheid bij de wet verboden, maar de verschillen zijn nog steeds enorm groot. Dat is hetzelfde bij jullie.

Bij ons is maar een klein deel van de bevolking echt tevreden en een groot deel vindt dat de hervormingen, even los van de economische groei, eigenlijk bar weinig concreets

hebben opgeleverd. Dat is hetzelfde bij jullie.

Bij ons is er op beperkte schaal samenwerking tussen mensen van verschillende afkomst. Bij jullie ook.

Bij ons zijn de blanke boeren bang dat op deze manier dus toch alles naar de klote gaat. Bij jullie ook.

Het enige verschil is dat wij een heel groot land zijn, met een schitterende natuur en onnoemelijk veel wilde dieren, en dat jullie een heel klein land zijn met overal foeilelijke industrieterreintjes langs de snelwegen en maar één wilde poema op de Veluwe die waarschijnlijk niet eens echt heeft bestaan.

Wat fijn, trouwens, dat u zo mooi over mijn land praten kunt. Wat fijn dat u ziet dat we werken aan de toekomst na ons 'belast verleden'. Ik denk dat het u met name aanspreekt vanwege de verzoening die hier heeft plaatsgevonden. Dat vinden gelovigen fijn.

Beloof u mij dat u zich op uw beurt ook verzoent met de harde maatregelen die uw regering heeft moeten nemen ten opzichte van sommige asielzoekers?

Toch ook een stukje apartheid eigenlijk, vindt u niet?

U schrijft me dat u geboeid bent door onze unieke combinatie van Eerste en Derde Wereld. Door de hoogwaardige moderne economie aan de ene kant, en armoede en onveiligheid aan de andere kant. Wat grappig dat mijn mensen dat ook beschrijven als ze terugkomen uit West-Europa. Nederland speelt door Jan van Riebeek een grote rol in de geschiedenis van Zuid-Afrika. Uw landgenoten wisten indertijd heel goed dat Zuid-Afrika een land was met onuitputtelijke hoeveelheden bodemschatten en heel goed

uit te putten personeel. Een glorie-tijd voor de blanke boeren die van origine dus veelal Nederlander waren.

U zegt de laatste tijd wel eens dat u eigenlijk wel weer terug wilt naar de VOC-tijd, maar vergeet dan niet dat toen ook de Kaap werd gerond en de boel lucratief werd geplunderd.

Hoe dan ook. Ik denk inderdaad dat wij veel van elkaar kunnen leren.

Wij beschouwen Nederland in bepaalde mate als ons sociaal Madurodam. Uw problemen zijn onze problemen op schaal.

Fijn dat u als absolute politieke iconen ook Nelson Mandela in het rijtje heeft naast Mahatma Gandhi en Martin Luther King. Tot mijn spijt moet ik u meedelen dat u niet in het rijtje staat van Nelson Mandela.

Hij vroeg me trouwens of u de groeten wilt doen aan Ruud Gullit, Clarence Seedorf en Katja Schuurman. Die laatste kent hij niet, maar hij zag een foto en zij leek hem wel een geschikte minister-president voor Nederland.

Vriendelijke groet,
Thabo Mbeki

PS Ik stuur met deze brief ook, zoals gevraagd, een diaserie van de *Big Five* voor uw viewmaster.

PS 2 Nelson Mandela vraagt of u nog een exemplaar heeft van de *Playboy* met mevrouw Schuurman (*The Big Two*).

Eelco de Graaf
Chirurg IJssellandziekenhuis
Capelle aan den IJssel

J.P. Balkenende
Patiënt van het IJssellandziekenhuis
Capelle aan den IJssel

Capelle a/d IJssel, 5 november 2006

Beste Jan Peter,

Prima om te horen dat je voet zich zo goed houdt. Op één been kun je niet staan. Natuurlijk is het jammer dat we elkaar niet meer hebben gesproken na je ontslag uit het ziekenhuis. Je hebt het druk, druk, druk, zeg je. En ik heb het zoals je weet ook druk, druk, druk.

Laat me je uit de droom helpen, Jan Peter, zo gaat het nou eenmaal tussen chirurg en patiënt. Over het algemeen komen patiënt en chirurg niet meer bij elkaar op de koffie nadat de patiënt is ontslagen uit het ziekenhuis. Sterker nog: vaak is er in het ziekenhuis helemaal geen band tussen chirurg en patiënt. Het zou al fijn zijn als er een band zou zijn tussen een verpleegkundige en een patiënt. Daar zouden we eens wat aan moeten doen.

(Gelukkig is er wel vaak een hechte band tussen de chirurg en de verpleegkundige. Zoals laatst met zuster Chantal van oncologie. Die had thuis gezegd dat ze nachtdienst had. Ach JP, jammer dat je die nooit aan je bed hebt gehad. Daar had je graag nog een ontsteking aan je andere voet voor over gehad.)

Maar goed, fijn Jan Peter, dat je zo tevreden bent over de verzorging in ons ziekenhuis, het was indertijd inderdaad nodig om je driemaal te opereren, het land stond op zijn kop, het was dagenlang voorpaginanieuws en dat terwijl er in diezelfde tijd natuurlijk veel zwaardere operaties gaande waren. Maar goed, zo werkt dat nou eenmaal. Je bent wel de minister-president.

Gelukkig loopt het soort aandoening dat jij had meestal goed af. Behalve als er door een administratieve fout per ongeluk een gezonde nier wordt weggehaald.

Het moet voor jou toen moeilijk zijn geweest om zo kort voor Prinsjesdag niet aan het werk te kunnen. Zoals je toen al zei was Nederland ook nog eens voorzitter van de Europese Unie. Er was onrust, de maatschappelijk verhoudingen verhardden zich, kortom geen beste tijd om ziek te worden. Ik begrijp best dat je graag je beste beentje had voorgezet in die tijd. Maar ja, we hebben het vaak niet voor het zegen.

Je kon echt niet werken omdat je veel te ziek was en ik het je verbood, maar je hebt kunnen zien: ook zonder jou is Nederland die vreselijk moeilijke tijd doorgekomen. Waarmee weer eens is gezegd dat niemand onmisbaar is. Behalve ik, want als ik er niet was geweest, was jij je voet kwijtgeraakt.

Je hebt in die tijd zelf kunnen meemaken hoe erg het is om afhankelijk te zijn van de zorg van anderen. Je schreef 'dan besef je hoe belangrijk goeie zorg is'. Omgekeerd geldt natuurlijk ook dat slechte zorg zoveel mogelijk vermeden moet worden. Maar goed, Jan Peter, laten we niet nog meer open deuren intrappen. Ik weet niet of je voet dat al aankan.

Ik ben blij dat de zorg voor jou na je ziekenhuisopname een gezicht heeft gekregen en dat je nu niet meer zo abstract over de zorg hoeft te praten als daarvoor, maar eerlijk gezegd maak ik me tegelijkertijd ook zorgen over de onderdelen in de maatschappij die nog geen gezicht voor je hebben gekregen. Voor die mensen is het natuurlijk niet zo leuk dat je nog steeds abstract moet praten over hun problemen.

Ik bedoel, stel je voor dat je niets aan je voet had gehad, dan had het voor de zorg wel eens heel anders kunnen aflopen.

Jan Peter, ik wist trouwens niet dat Bill Gates bij je op bezoek is geweest, heeft dat ook wat opgeleverd of wilde je alleen even laten weten dat je hem gesproken hebt? Ik heb een keer Mick Jagger gezien! In een café in Amsterdam. Ze speelden in de Arena en hij was blijkbaar een avondje de stad in. Ik heb ook een foto waar ik op sta samen met twee Nobelprijswinnaars voor de Geneeskunde. (Merk je dat het afleidt van de inhoud?)

Je schrijft in je brief aan mij ook dat iemand die alles bij het oude wil laten vroeg of laat achterop raakt. Ik weet niet waarom je dat aan mij schrijft, maar ik denk niet dat je gelijk hebt, Jan Peter. Dingen die goed geregeld zijn, kun je maar beter zo laten lijkt me. Ik ben bijvoorbeeld al tweeëntwintig jaar bij dezelfde vrouw en ze heeft nog steeds niks in de gaten.

Ik denk ook niet dat je het fijn zou vinden als over een jaar of vier het zorgstelsel weer op de schop gaat, omdat iemand op dat moment vindt dat je niet alles bij het oude moet laten.

Waar jij heel positief over bent is Philips en zijn ontwikkeling van Health Care, dat op het platteland van India busjes rijden met die medische apparatuur waardoor mensen op afstand kunnen worden geholpen. Fijn voor Philips! Ik neem aan dat dat alleen geldt voor de mensen die dat kunnen betalen, want in India hebben de meeste mensen geen zorgverzekering, denk ik. Ik heb niet het idee dat Philips daar vestigingen heeft voor het goede doel.

Maar om daar achter te komen, zou je er eigenlijk naartoe moeten gaan. Dat heb je ook gedaan, maar het echt onderzoeken lukt natuurlijk niet. Druk, druk, druk.

Bovendien, wat je ook vraagt aan een Indiër, ze wiebelen toch altijd een beetje met hun hoofd zodat je nog geen flauw idee hebt wat ze bedoelen. Kan Philips daar niks aan doen?

En je spreekt jezelf een beetje tegen, want je merkt daarna op dat apparaten en computers mensen zoals ik en onze verplegers niet kunnen vervangen. Dat is wat verwarrend. Philips levert toch geen medisch personeel?

Maar goed, ik begrijp ook wel dat je in de aan mij gerichte brief vooral het nieuwe zorgstelsel wilt aanprijzen en dat je even kwijt wilt dat het beter gaat met de wachtlijsten sinds jij premier bent.

Ik vind dat heel legitiem.

Zoals je zelf eindigt in je brief weten wij als geen ander hoe het beter kan in ziekenhuizen, dus misschien, Jan Peter, moet je niet wachten tot je weer wat hebt om dat zelf te kunnen constateren, maar moet je gewoon wat vaker langskomen.

Gewoon doen, hoor. Gewoon doen. Dan kijk ik nog even gratis naar je voet, gaat dat in ieder geval niet van je no claim af.

Het ga je goed, met medische groeten,

Eelco de Graaf
Chirurg in het IJssellandziekenhuis
Capelle aan den IJssel

PS Lag jij nog in het ziekenhuis toen op radiologie zuster Suzanne begon? Met haar heb ik gisteren geopereerd.
Mondje dicht tegen Chantal.

P. de Rooij
Politieagent
Regio Haaglanden

De heer Balkenende
Den Haag

Regio Haaglanden, 5 november 2006

Geachte heer Balkenende,

Ik wil u bedanken voor de brief die u mij stuurde. Ik heb hem aan mijn vrouw laten lezen. Die twijfelde een beetje en vroeg zich hardop af of u werkelijk geïnteresseerd bent in mijn gezondheid of dat u deze brief aangrijpt om me voor uw politieke karretje te spannen.

U moet het mijn vrouw maar niet kwalijk nemen. Die is enorm geschrokken van mijn ongeluk met die handgranaat bij de actie tegen de Hofstadgroep in het Laakkwartier. Zelf probeer ik, ondanks mijn ervaringen van twee jaar geleden, toch nog uit te gaan van het goede in de mens.

Ik lag er inderdaad niet prettig bij toen u langskwam in het ziekenhuis.

Een handgranaat is een naar ding. U heeft vast wel eens een rotje afgestoken... Of nee, ik denk eigenlijk dat u dat niet heeft gedaan. U heeft vast wel eens in militaire dienst een oefengranaat... Of nee, dat denk ik niet. U heeft vast wel eens trekbommetje aan de deur van uw burens bevestigd... Of nee, dat ook niet.

U heeft vast wel eens een vliegtuig door de geluidsbarrière

horen gaan. Nou, dat vlak bij je oor en dan nog de pijn van scherven in je lichaam. Ik was daarom inderdaad grimmig en aangedaan.

Maar goed. Het moet voor u ook de hel zijn geweest om net na die ellende met uw voet weer naar het ziekenhuis te moeten.

Ik ben blij dat u me een held van de samenleving noemt, maar in principe deed ik natuurlijk gewoon mijn werk. En laat ik maar eerlijk zijn, eigenlijk zijn ze retegaaf, dit soort acties. Het is toch ook wat je in series op televisie ziet en waarom je er ooit voor gekozen hebt om naar de politie-school te gaan. Het kan, als het goed gaat, een enorme adrenalinekick geven. Natuurlijk. En op het moment van handelen zal dat hele ‘voor de samenleving’ menig agent even aan de reet roesten.

Achteraf bezien had het gevaar van de actie in het Laakkwartier natuurlijk beter ingeschat kunnen worden. De bewoners van het pand waren goede bekenden van de Staat. De AIVD had het zelf aan ‘de terroristen’ verhuurd om ze af te luisteren. Punt was dat de terroristen ook wisten dat ze bekend waren.

Op het kaartje van de verhuurder stond gewoon AIVD, zoals u weet. Ze werden af en toe gebeld vanuit het kantoor van de AIVD, dan kwam er in hun display met grote letters AIVD te staan. Later hadden ze waarschijnlijk zelfs een aparte ringtone voor de AIVD. Kortom, goede bekenden van elkaar.

Daarom zijn de daders ook niet veroordeeld voor terrorisme maar voor het gooien van die handgranaat. Het was

bijna *friendly fire*. Ach, in zo’n klein land ken je elkaar al snel allemaal.

U draagt het politiecorps een warm hart toe. U schrijft dat er ‘meer politiemensen moeten komen, een betere toerusting, een efficiëntere organisatie, meer eenheid, *noem maar op.*’ Vooral dat ‘noem maar op’ vind ik niet geruststellend. Dat doet me denken aan het enzovoort van mensen die het eigenlijk niet zo goed weten.

Gelukkig schrijft u er nog meer over. U stelt dat de politie minstens zo hard waardering, respect en ondersteuning nodig heeft als extra budget, nieuwe computers en bevoegdheden. Dat lijkt een mooie zin, maar ook die stelt me niet gerust. Die zin heeft volgens mij de laatste vijftien jaar in elk politiek programma van elke politieke partij gestaan.

En ik moet u zeggen, voor het woord respect heb ik tegenwoordig geen enkel respect meer. Iedereen wil maar respect. En niet alleen voor zichzelf, maar ook voor zijn moeder.

U gebruikt het woord ‘respect’ ook heel vaak.

Ik zeg altijd, ‘respect’ krijg je niet, dat moet je verdienen. Of afdwingen. Vraagt u dat maar eens aan de Nederlandse onderwereld. Op de een of de andere manier zijn de mensen die het hardst roepen dat ze meer respect willen, precies degenen van wie je snapt waarom ze het niet krijgen. Neem de dubbele lijn van aanpak die u voor uzelf heeft getrokken na 11 september.

En opeens heeft u het over school. U zegt dat op scholen tot voor kort geweld de gewoonste zaak van de wereld

was. Dat geloof ik eerlijk gezegd niet. Op de meeste scholen valt het natuurlijk zat mee. En het viel ook al mee.

Maar daar heeft u niets aan in deze brief.

Het gaat u er meer om duidelijk te maken dat het heel slecht ging en dat het nu veel beter gaat. Hè, waarom zeg ik dat nou? Was niet de bedoeling. Ik ben toch weer iets te emotioneel. De laatste alinea van uw brief kan ik daarom eigenlijk bijna niet lezen.

Ik zal het samenvatten voor eventuele meelezers.

Sinds 2002 gaat alles op gebied van veiligheid een stuk beter en niet alleen omdat we er in Den Haag zo hard aan hebben getrokken. Nee, het is te danken aan de politie en aan de mensen in het land die zich mede verantwoordelijk voelen. En dat zijn er veel.

Maar u leest toch ook de krant, meneer Balkenende?

Het is een wankel evenwicht, Nederland is geen klein Gallisch dorpje dat als enige dapper stand houdt. Het dorpje waar het goed gaat, terwijl de rest van de wereld geregeld in brand staat.

Ach, laat ook maar. Ik ben weer te emotioneel, terwijl ik vooral respect voor u wil hebben.

Met vriendelijke groeten en alle respect,

P. de Rooy
Regio Haaglanden

De weledele heer P.J.S. de Jong

Oud-premier

Den Haag

Aan huidig premier Jan Peter Balkenende

Beste Jan Peter, snotaap,

Dank voor je brief. Ik vond het natuurlijk heel leuk om nog een keer op de voorzittersstoel in de Treveszaal te zitten.

Maar laat ik beginnen met een kanttekening, dan hebben we dat gelijk uit de wereld geholpen.

Ik heb namelijk best wat moeite gehad met de ondertoon van jouw schrijven. In de woorden die je schrijft, toon je respect voor mijn premierschap. Maar tussen de regels lees ik beslist dat je jezelf allang als mijn gelijke ziet. Of zelfs mijn meerdere.

Je vergeet dat je in de woelige tijd rond de opkomst van Professor Fortuyn en het afserveren van Jaap de Hoop Scheffer per ongeluk partijleider bent geworden en tot ieders stomme verbazing ook premier. En plotseling kwam er een Balkenende II, en – het moet toch niet gekker worden – ook een Balkenende III.

En –het blijkt dus toch nog gekker te kunnen – nu zijn we op het punt aangekomen dat Nederland gewend is aan je, sterker nog, achter je is gaan staan. Nog sterker, een meerderheid ziet jou na de verkiezingen het liefst terug als premier in een Balkenende IV.

En dat zet jou in een rijtje met Lubbers, Van Agt, Colijn en mijn persoontje.

Met alle respect, jouw naam klinkt daartussen toch als Berry

van Aerle in het rijtje met Van Basten, Gullit, Rijkaard en Koeman.

Dat wilde ik even vastgesteld hebben.

In het grootste deel van je brief beschrijf je de jaren waarin ik premier was en mijn functioneren als minister-president. Ik gaf leiding aan het kabinet in de tweede helft van de jaren '60, een roerige tijd waarin vooral flink tegen het gezag werd aangetrapt.

Je roemt me op een groot aantal punten, maar ik kreeg tijdens het lezen het idee dat jouw beschrijving van mijn functioneren een beschrijving is van jouw eigen functioneren. Je draait het zo dat jouw complimenten aan mijn adres opeens vooral complimenten aan jouw eigen adres zijn. De bekende sigaar uit eigen doos nemen.

Jij zegt dat ik destijds bekend stond 'als een kruidenier die fantasieloos op de winkel paste'. Ik wil jouw stijl van leiding geven wel eens beschreven zien. Ik zat zelf te denken aan: 'als een andere kruidenier die nog fantasielozter op de winkel past'.

Maar goed. Ik sta natuurlijk wel achter je. Ik blijf een CDA-man en zal er alles aan doen om niet die Wouter Bos of Edwin Rutte aan de macht te krijgen, met zijn broodje poep. Of haal ik nu twee mannen door elkaar? Mark, ik bedoel Mark. Met zijn voorkeur voor sterke vrouwen als Sacha de Boer en Sophie Hilbrand. Ja, daar heb ik ook een voorkeur voor, maar dat zet je toch niet in je partijprogramma?

Ik steun je. Ik zoek waar ik je kan helpen. Dus ik geef je nog een tip. Je zegt dat je van mij hebt geleerd dat populariteit niet het hoogste doel is. Dat klopt tot op zekere hoogte.

Populariteit is in het algemeen niet het hoogste politieke doel... maar tijdens verkiezingstijd natuurlijk wel.

Ten slotte, Jan Peter, prijs jij mijn humor, schrijf je me. Waardeer ik. Dat heb ik nog nooit gehoord. Mensen vinden mij op het gebied van humor een saaie kruidenier die fantasieloos op zijn winkel past.

Als voorbeeld geef je mijn standpunt over pornografie. 'Ach,' schijn ik gezegd te hebben, 'dat is een goed middel tegen zeeziekte.' Terwijl het tegendeel eigenlijk meer waar is.

Ik wens je veel succes, Jan Peter, en dat je maar nog heel lang kunt profiteren van mijn wijze lessen.

P.J.S. de Jong

PS Weet je wie echt fantasieloos is? Mijn kruidenier.

De heer M. Taheri
Vishandel Andaluze
Rotterdam

Rotterdam, 5 november 2006

Beste Jan Peter,

Ik moet snel wat kwijt. U schrijft mij in uw brief dat u een aantal jaren geleden een Marokkaanse jongen sprak die honderdtachtig sollicitatiebrieven had geschreven en toch geen baan kreeg, terwijl twee Hollanders uit dezelfde VMBO-klas wel een baan kregen. Toen u in de winkel was, heb ik tegen u gezegd dat 'wie wil werken, kan werken'. Over die opmerking schaam ik me nu dus een beetje dood. Geeft u die opmerking maar aan Meneer Wilders, die kan er misschien nog wel wat obligaats mee. Ik ben ook erg benieuwd naar die honderdtachtig brieven. Als ze allemaal beginnen met 'Ik ben Ali, een 19-jarige loverboy, maar ik wil graag iets anders doen', dan begrijp ik het wel een beetje.

Maar erg leuk, meneer Balkenende, dat ik een brief van je kreeg over de vis die je bij mij hebt gekregen. U vindt mijn vishandel een succesverhaal, omdat ik een allochtone ondernemer ben die het heeft gemaakt. Dank u wel. Leuk hè, bij winnaars op bezoek gaan?

Ik krijg gewoonlijk nooit brieven van klanten. En andere klanten komen hier minimaal drie keer in de week. Jij bent hier je hele leven zegge en schrijve twee keer geweest. Als ik alleen maar klanten zoals jij had, kon ik er een uitgeverij bij

beginnen! Of mijn vis in jouw brieven rollen. Ik vond het leuk dat u onthouden heeft dat elke nationaliteit zijn eigen visvoorkeur heeft. Daarom zal ik je er nog iets over vertellen.

Hou je van viskoekjes, dan ben je een Thai. Surinamers houden van bakkeljauw en gedroogde vis. Hoeft niet vers. Als je vers wil moet je er vroeg bij zijn. Chinezen eten liever honden. Japanners houden van rauwe vis. Kleine stukjes, geen graat. Alleen de essentie. En hij moet op uitsterven staan. Moslims eten haast nooit vis. Vissen worden namelijk met miljoenen tegelijk in de netten doodgedrukt, dan wordt het heel moeilijk om ze allemaal halal te slachten. Trouwens, maar goed dat u niks van vis weet, want op de foto zie je een zwaardvis liggen. En daar is al 90% van weggevoerd! Dat was nog eens een pittige discussie geworden.

Voordat ik verder ga, meneer Balkenende, ik neem aan dat u die Marokkaanse jongen van die honderdtachtig brieven ook heeft geschreven. Ja toch? Gewoon even een vraagje tussendoor.

Wij hebben het samen gehad over kansen bieden en grenzen stellen. Ik heb tijdens uw bezoek in mijn vishandel tegen u gezegd dat er twee probleem groepen allochtonen zijn in Nederland. De ene groep bestaat uit mensen die niet de kansen krijgen die ze wel verdienen. In de andere groep zitten mensen die zich te weinig inspannen om de kansen te pakken die ze wel degelijk krijgen.

We zijn het eens dat we ze stevig moeten aanpakken.
Vroeger heette dat nog kei- en keihard aanpakken, maar dat werkte nooit.
Ik zeg, sommige culturen zijn gewend aan uithuwelijken.
Nou, dwing ze met een Nederlandse vrouw te trouwen.
Jullie denken dat je alles met cursusjes kunt oplossen.
Inburgeringcursus, taalcursus... Ik zeg, het heeft met cultuur te maken. Ze zitten in hun cultuur gevangen. Het zijn cultuurjunkies.
Als je de eer van de Nederlandse staat aantast, eerwraak!
Die taal.
Dat snappen ze!

Meneer Balkenende, alle gekheid op jouw stokkie.
In de rest van uw brief probeert u duidelijk te maken dat wij met zijn tweeën, een autochtoon en een allochtoon, precies hetzelfde denken over integratie. Namelijk zoals we over alle mensen denken. Als we last van iemand hebben, moet diegene zich beter aanpassen. Heeft dus eigenlijk niks met allochtoon zijn te maken. Is iets van altijd en overal.
Aanpassen moet, aanpassen doet je goed. En als het niet helemaal lukt, dan speel je het maar.
Ik ben uw rolmodel, ik ben de geslaagde allochtoon, uw eigen geïntegreerde vishandelaartje. Ik wil die rol best meespelen. U speelt dat u een groot leider bent, ik speel de gelukke allochtoon.

Met vriendelijke visgroeten,

M. Taheri

PS Ik kan trouwens ook zeggen van wat voor vis de Nederlandse politici houden.
Rita Verdonk vind ik echt iemand voor zeeduivel.
Femke Halsema voor een lekkerbekkie.
Jan Marijnisse schat ik in als een haringhapper. Lekker uitje erbij, wegspoelen met een biertje.
Wouter Bos een paling. Een lekkere wegglipper.
En jij. JP, jij komt uit Zeeland. Jij bent van de mossel. Een soort die niet kan bewegen. Leuk hè?

Van Annelies de Graaf
Moeder
Rijnsaterwoude

Rijnsaterwoude, 5 november 2006

Beste meneer Balkenende,

Leuk dat u een keer bent komen kijken op ons agrarisch bedrijf, in het kader van een plannetje van het weekblad *Margriet*. De bedoeling was dat u een keer een jong gezin kon bezoeken waar de vader veel vaker thuis is dan u.

Ik vond het leuk om met u te praten over wat vaders en moeders zoal bezighoudt. U zei dat christen-democraten zich er niet voor schamen om gezinsvriendelijk te worden genoemd.

Ik heb daar later met mijn man nog over gepraat. Wij hadden het idee dat vrijwel niemand zich daarvoor schaamt en hebben dat nog bij wat mensen nagevraagd, maar 'gezinsvriendelijk' is voor vrijwel niemand een belediging.

'Wat ben jij verschrikkelijk gezinsvriendelijk!' Dat is nou niet bepaald een opmerking waar je grote problemen mee krijgt.

Socialisten schamen zich er ook niet voor om een sociaal gezicht te hebben. Sociaalvriendelijk.

Liberalen schamen zich er ook niet voor om op te komen voor vrijheid. Vrijheidsvriendelijk. Ik ken ook heel veel liberalen die zich er niet voor schamen gezinsvriendelijk te zijn of sociaalvriendelijk te zijn.

Waar 'vriendelijk' achter staat, is altijd goed. (Behalve kindvriendelijk, als het uitgesproken wordt door de hopman en

voorzitter van de lokale pedofielenpartij.)

Ik schaam me er ook niet voor om liever lekker te eten dan heel vies. Of om bekend te staan als iemand die haar afspraken graag nakomt. Nee, het lijkt me toch te makkelijk om uw partij als enige af te schilderen als gezinsvriendelijk. Wat u waarschijnlijk bedoelt is dat het CDA veel meer opkomt voor het gezin dan de andere partijen. Meer kinderbijslag, meer kinderkorting, meer kinderopvang, meer kindersitjes, meer tijd om te vrijen, meer ergernis in een vliegtuig omdat een kind nu eenmaal niet weet hoe hij zijn oortjes moet klaren, meer slappe, leeggezogen borsten, dat soort dingetjes.

U sprak ook over de schadelijkheid van bepaalde programma's op de tv. Als ouder moet je er goed op letten wat je kinderen kijken. Ze kunnen niet alles aan, daar heeft u helemaal gelijk in. Ik laat mijn kinderen bijvoorbeeld nooit kijken naar de Kamerdebatten. Als ze dat zien, leren ze vooral om nauwelijks te luisteren naar elkaar, altijd alleen hun eigen straatje schoon te vegen, het niet helemaal nauw te nemen met de waarheid en om menselijke omgang vooral terug te brengen tot een soort spel met woorden.

De een begint met een metafoor. Bijvoorbeeld: 'Als je maar twee witte bolletjes brood hebt, kun je niet iedere eend in de vijver voeren.'

En dat pakt de ander op met: 'Als er minder trekvogels in de vijver zitten, heb je ook minder snavels.'

Of 'Als je eenden leert om kroos te eten, dan hoeven ze ook niet voortdurend hun zwemvlies op te houden.' En dat gaat dan maar door.

Verder hoorde ik dat ons buurjongetje 's nachts wakker ligt

als minister Verdonk of Maxime Verhagen op televisie zijn geweest. En je wilt kinderen toch ook een beetje creatief vormen.

Kamerdebatten zijn zo voorspelbaar. Als de regeringspartijen met een plan komen, is de oppositie tegen en andersom. Wij leren kinderen liever om er met elkaar uit te komen. Jullie sluiten van tevoren al mensen buiten. Met die en die ga ik nooit aan één tafel zitten. Moet je als kind op school eens doen. Zit je gelijk de hele grote pauze met een boze juf te praten.

U wilt dat kinderen weer echt opgevoed worden. Nog zo'n uitspraak. Wie is daar dan tegen? Ik ken geen ouders die zeggen: ik vind dat ik mijn kinderen beter kan verwaarlozen. Of: mijn man en ik hebben besloten dat de kinderen voortaan bepalen wat thuis allemaal gebeurt. Zijn er politieke partijen die vinden dat alles mag? Nee toch.

Opvoeden is moeilijk. De bedoeling is dat je kinderen opvoedt tot mondige, zelfkritische mensen die verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen geluk en een positieve bijdrage kunnen leveren aan hun omgeving, dichtbij en ver weg.

U zegt dat onze kinderen zich voorbeeldig gedroegen. Maar ja, wil je wel allemaal voorbeeldige kinderen?

Steeds meer opvoedkundige taken worden doorgeschoven naar andere plekken. Zodra het daar niet helemaal lekker loopt, moeten ouders weer bijschieten. Ik ben leesmoeder, luizenmoeder, begeleidster bij schooltuinen en schoolzwemmen. Ik vang op maandag en woensdag zes meisjes op uit

school omdat de andere ouders werken. Verder heb ik vier keer in het jaar een zaterdag bardienst bij de hockeyclub, vier keer een zondag bij het voetballen. Ik rij mee naar uitwedstrijden, ben tweede coach, doe een scheidsrechtercursus en ik volg de laatste weken een cursus EHBO bij kinderen in ons ziekenhuis. En als je daar dan per ongeluk een beetje van een baby breekt, heb je geen tijd om te vertellen dat jij de schuldige bent.

Ik ben vaak te moe om nog echt mijn eigen kinderen op te voeden. Daarom ga ik maar eens lekker slapen voordat meneer de Graaf thuiskomt, morgen moeten de kinderen weer vroeg naar school.

Met vriendelijke groeten,

Annelies de Graaf

Ir. G. Kleisterlee
Voorzitter Raad van Bestuur
Koninklijke Philips Electronics NV
Amsterdam

Jan Peter Balkenende

Amsterdam, 5 november 2006

Beste Jan Peter,

Wij krijgen bij Philips veel brieven van tevreden klanten. Het merendeel van deze brieven wordt beantwoord door een speciale brievenbeantwoordafdeling. In de wandelgangen hier vaak 't Kluitje in het Riet' genoemd. Maar omdat uw brief aan ons voornamelijk aan mij is gericht, vind ik het wel aardig om eens zelf te antwoorden.

U begint uw brief met een terugblik op het gesprek met de inmiddels overleden meneer Frits Philips, indertijd ter gelegenheid van zijn honderdste verjaardag. Ik herinner mij nog dat ik langs de plek liep waar jullie zaten te praten. Meneer Frits maakte op mij naast u een hele progressieve indruk. Ik begreep later van meneer Frits dat jullie over het bedrijf in het algemeen en over mij als voorzitter van de Raad van Bestuur in het bijzonder hebben gesproken.

Ik vind het prettig te horen dat meneer Frits vol lof over mij was. Hij was als een vader voor mij. Vaders geven in het algemeen vrijwel nooit rechtstreeks een compliment aan hun zoon, dat doen ze altijd via anderen. Dus het heeft me echt geraakt dat u mij dat vertelde.

Fijn ook dat u Philips ziet als een voorbeeld van Nederlands ondernemersschap. Moest lachen hoe u schetste dat er in onze grootste vestiging in India inderdaad niet wordt gesproken over de 'gloeilampenfabriek in het zuiden van het land'. Vooral niet omdat u een vestiging in het noorden van India hebt bezocht, dus zou het raar zijn om te spreken over een gloeilampenfabriek in het zuiden van het land. U zag het ook als een echt Indiaas bedrijf. En dat is ook zo, er werken daar vooral Indiërs. Dat is maar goed ook, want die zijn een stuk goedkoper dan Nederlanders. Niet dat je in Nederland geen goedkope werkkrachten hebt, maar mijn Pools is niet zo heel erg goed.

Nee, Philips in India is inderdaad een echt Indiaas bedrijf. Geleid vanuit Nederland.

U vindt die 'integratie' knap en fascinerend. Het doet me goed die drie woorden in een zin te zien. Al heeft het natuurlijk weinig met integratie te maken en meer met annexatie.

Ja, ik ben ook lid van het Innovatieplatform. U bent daar nogal enthousiast over. Over die innovatie. Over het platform waarin het gaat om innoveren. Om te vernieuwen en te veranderen. Maar vooral ook om te innoveren. Dat woord gebruikt u vier keer in één alinea. Innovatie moet. Innovatie is broodnodig. Maar het is net als met seks. Degenen die er heel veel over praten, doen er heel weinig aan.

En dan komt de instinker. U praat over onze Senseo. Wat een grap. De Senseo is inderdaad een fantastisch verkopend apparaat. Maar noem het nooit een fantastisch apparaat.

Wij zien de Senseo vooral als een leugendetector. Tijdens sollicitaties vragen wij standaard aan de sollicitanten of zij vinden dat Senseo-koffie lekker is. Als ze dan ja zeggen, weten we direct dat we te maken hebben met een notoire leugenaar.

Natuurlijk is Senseo niet te drinken. Nee, het is geen beste koffie, die hele Senseo. Of laat ik duidelijker zijn: het is niet te zuipen.

Als je dat tegen Senseo-bezitters zegt, roepen ze altijd: dan moet je de *dark roast* nemen. De rest valt inderdaad erg tegen. Maar de dark roast is erg lekker. En als je de dark roast neemt en zegt dat je die ook heel smerig vindt, antwoorden ze: klopt, die is heel bitter, maar je moet de Milano nemen.

Het is heel slim om veel smaken te hebben, want dan denkt men dat er wel iets bij zit wat nog een beetje te hachelen is. Maar dat is er niet. Het is allemaal onpersoonlijke, liefdeloze, dunne bagger.

Dat weten wij bij Philips ook wel.

Bij ons in de Raad van Bestuur is er echt niemand die zelf een Senseootje drinkt. Niemand. Het valt me dus van u tegen dat u daar met open ogen inloopt en uitgebreid de Senseo prijst. Daarmee schaart u zich in het rijtje bij Wouter Bos en vele anderen, namelijk als onbetrouwbaar. Iedereen zal toch moeten toegeven dat met liefde gezette filterkoffie veel lekkerder is. Liefst met de hand opgeschonken kokend water, snufje kaneel, mespuntje zout. zo hoort het. Opgeklopte warme melk. Prachtig. Voel de aandacht die eraan is besteed. Dan ga je praten tegen je koffie. Want dan is koffie de mooiste vrouw, je beste vriend, de Idee van Liefde.

Koffie is Kunst.

Koffie hoeft niet simpel. Sterker nog. Liever niet. Liefde en aandacht. Je wilt als man toch ook geen vrouw met alleen maar drie knoppen? Je wilt als vrouw toch ook geen man die bij seks alleen maar denkt aan Nut en Eenvoud?

Nut en Eenvoud. De dood voor de romantiek.

Al was ik in eerste instantie blij met alle vriendelijke dingen die je over mij hebt gezegd, nu ik weet dat je Senseo fantasistisch vindt, weet ik een beetje hoe ik die complimenten moet plaatsen.

Jammer.

Maar laat ik in dezelfde lijn afsluiten.

Ik vind jou als premier ook fantastisch.

Hartelijke groeten,

Ir. Kleisterlee

PS Ik moet erbij zeggen dat die uitstraling over de wereld niet alleen aan mijn aanpak te danken is, maar ook een beetje aan de persoon Guus Hiddink. Die heeft Philips groot gemaakt in Zuid-Korea en Australië. En nu doet hij weer voortreffelijk werk in Rusland. En dat terwijl iedereen hem kent als de voormalig trainer van de Philips Sport Vereniging.

Als iemand de laatste tijd veel betekend heeft voor het bedrijfsleven in Nederland, dan is het Guus Hiddink. Jammer dat hij door jouw FIOD als een crimineel op de hielen wordt gezeten. Zou toch wel wat chiquer kunnen?

Mevrouw T. Coenen
Lerares aan het Montessori College
Amsterdam-West

Amsterdam, 5 november 2006

Beste Jan Peter,

Ten eerste valt het mij op dat zowel mijn persoontje, mijn strijdvaardige houding, mijn school, als de leerlingen een 'diepe indruk' op u gemaakt hebben. Dat zijn in zo'n kort bezoek wel erg veel dingen die een diepe indruk op u maken.

Weet u wat op mij een diepe indruk maakt? Kinderen van asielzoekers die de moed erin houden op school, terwijl ze nog steeds niet weten wat u met ze gaat doen.

De AMA's. Kinderen die op hun veertiende Afghanistan ontvluchten omdat hun familie is vermoord, ze door soldaten zijn verkracht, hier terechtkomen, de taal leren, aan een toekomst bouwen, en dan op hun achttiende teruggestuurd worden omdat ze meerderjarig zijn.

Alles wat ze dachten op te bouwen, wordt hun afgenomen. Maakt dat ook diepe indruk op u of neemt u als minister-president daar de verantwoording niet voor?

Ze laten zich niet kisten, ze vechten inderdaad door. Het zou fantastisch zijn als u dat vechten zou belonen in plaats van het alleen maar te bewonderen. Nu kunt u een keer een prijs uitdelen. Dat zou denk ik diepe indruk maken op mensen.

Sorry dat ik fel ben, maar ik wil deze kans om uw christelijke hart te laten spreken niet voorbij laten gaan.

Het is fijn te lezen dat u begrijpt dat onderwijs belangrijk is.

Een onmisbaar fundament. U zegt dat ook omdat u vader bent van een dochter. Het is leuk om een keer te zien wat de drijfveer van een minister-president is. (Ik dacht stiekem: als ze in een rolstoel zou zitten, zou u dan ook meer voor invaliden doen?)

U schrijft dat ondanks de bezuinigingen het onderwijs is ontzien. U geeft een hele opsomming van wat u allemaal voor ons gedaan heeft. Ik begrijp niet dat er nog leraren durven klagen! Ik denk dat we afgestompt zijn. Ik ben diep onder de indruk van de inspanningen van dit kabinet. Alhoewel er natuurlijk ook een opsomming is te maken van wat u níet voor ons hebt gedaan.

U zegt dat door dit kabinet de klassen klein worden gehouden. Vreemd dus dat op alle scholen die ik ken de klassen juist helemaal niet kleiner zijn. Integendeel. Op de basisschool van mijn dochter zijn het klassen van meer dan dertig leerlingen. En op het vmbo ook. Zelfs in klassen met probleemleerlingen zitten er nog zeker tweeëntwintig. Ik noem het vmbo omdat u dat ook met name noemt.

Omdat het zo belangrijk is. Maar waarom worden docenten in de zogenaamde laagste niveaus dan het slechtst betaald terwijl die het moeilijkste werk doen?

Maar het is zo waar dat er meer 'lucht' moet komen, dat we van de dwangregeltjes af moeten. Allemaal zaken waar het CDA in vorige regeringen mede verantwoordelijk voor was. Dat geeft niet. Zolang we maar leren van onze fouten.

U bent in India en de Golfstaten geweest en heeft gezien dat daar wordt geïnvesteerd in onderwijs. Dat zijn landen waar het bruist en die er, ik citeer, 'op gebrand zijn wereldspeler te worden'.

Ik vind het hoog ingezet, wereldspeler. Laten we beginnen bij de Benelux. U zegt zelf dat onderwijs de sleutel is tot de toekomst, omdat het kinderen klaarstoomt voor de arbeidsmarkt. Volgens mij is de doelstelling veel ruimer. Het onderwijs is er ook om leerlingen te vormen voor het leven, in staat te stellen keuzes te maken. Om het met een bekend spreekwoord van uw oude gymnasium te zeggen: *Non scholae sed vitae discimus*.

En of ze dan per direct 'de arbeidsmarkt' in gaan maakt me niet uit. We bieden ze door onderwijs vrijheid, denk ik. Ik hoop dat ik u een beetje geholpen heb in uw denkproces.

Groet,
Mevr. T. Coenen

PS Misschien vindt u het ook leuk om een briefwisseling aan te gaan met een aantal leerlingen van onze school. Kan ook na de verkiezingen, maar dan zult u er wel niet meer zo'n zin in hebben.

Marianne Timmer
Schaatsster
Hierden

Hierden, 5 november 2006

Lieve Jan Peter,

Erg leuk om een brief van je te krijgen, een goeie ook. Op vrijdag leest een andere Peter op de radio altijd een heel stuk dagboek speciaal aan mij voor. Maar van hem heb ik het idee dat hij dat alleen maar doet omdat hij het zelf leuk vindt en om er luisteraars mee te winnen. Bij jou heb ik dat idee gelukkig niet. Jij bent echt met mij bezig. Ik weet nog dat je na de Spelen in Turijn tijdens de hulding in de Koninklijke Schouwburg in Den Haag naast me zat. Je schreef dat ik zat te glimmen. Nou, je had jezelf moeten zien. Pinkeltje in de topsportwereld. Ik hoorde van anderen dat je naar me zat te staren. Mag natuurlijk best. Tijdens de wedstrijden was je in Turijn. Ik begreep later dat ze je na de 1000 meter vast hebben moeten houden om niet het ijs op te rennen en mij te bespringen zoals ooit de kroonprins bij de hockeymeisjes. Had wat mij betreft niet gehoeven, dat tegenhouden. Ik vind het leuk dat je fan bent. Het is wel jammer dat je de rest van de brief alleen over anderen praat. Je noemt me in één adem met Bob de Jong. Dat we allebei bijzonder zijn. Mensen die bescheiden zijn, hard werken en succes afdwingen. Dat Bob en ik symbool staan voor Nederland hoe dat moet zijn: een klein land dat meetelt en respect afdwingt. Ik weet niet of je het schaatsen een beetje volgt, maar vlak

na de huldiging is Bob de Jong uit zijn ploeg gezet en wilde geen andere ploeg hem hebben. Ook dat staat symbool voor Nederland. Zo ben je alles, zo ben je niks. Maar dat kan ook andersom, zoals bij jou. Zo ben je niks, zo ben je alles.

Ik las dat je trots bent op je eigen skiprestaties. Waarom schrijf je dat?

Ik schrijf jou toch ook niet over mijn bestuurlijke capaciteiten? Of probeer je indruk op me te maken? Ik raad je aan om dan vooral van je echte kwaliteiten uit te gaan. En eerlijk gezegd lijken die me niet op het gebied van sport te liggen. Wat wel eens wil helpen, is om jezelf te laten filmen. In je eigen hoofd ziet het er namelijk altijd beter uit dan op de camera. Tipje mijnerzijds.

En dan heb je het over de integratie door sport, dat verschillende culturen elkaar daardoor leren kennen. Ik hoop niet dat dat heel erg doorzet in het schaatsen. Toen een paar jaar geleden een neger ging schaatsen werd hij gelijk wereldkampioen. Dat moeten we niet hebben.

Straks blijken Marokkanen een enorme aanleg te hebben voor schaatsen. Ik vind de concurrentie nu al moordend.

Zoals jij mij succes wenst, wens ik jou ook succes.

Lieve groet,
Marianne

PS Als je kaarten wilt hebben voor een wedstrijd kun je altijd bellen met DSB. Vragen naar Dirk.

Mevrouw H.J. Kuipers-van Ree
Zetten

Zetten, 4 november 2006

Geachte minister-president J.P. Balkenende,

Het was leuk u ontmoet te hebben en een keer persoonlijk te spreken. Inderdaad lopen er op de vijftig plus-beurs veel kwieke mensen rond. Maar ja, als je naar een marathon kijkt, zie je ook alleen sportieve mensen. Bovendien, vroeger was je oud als je vijftig plus was, maar ik ken nu genoeg mannen van mijn leeftijd die er nog een jong vrouwtje opna houden.

Ik ben trouwens benieuwd of u ook iets heeft geschreven aan een oudere in een verzorgingstehuis. Daar is 25% van de mensen ondervoed. Die brief wil ik wel lezen. Als u daar nog een kopie van heeft, zie ik die graag tegemoet.

Maar goed, eerst even over uw brief aan mij. Ik heb die met veel plezier gelezen. U bent gelukkig anders dan die Wouter Bos, die ik er heel leuk uit vind zien, maar die typisch zo iemand is die later zijn eigen moeder maar één keer in de maand bezoekt. Daarom wil hij ook iets doen met de AOW. Ik weet niet wat, maar ik hoorde in de Edah dat het vervelend was.

U bent van het CDA, dus betrouwbaar. U legt uit dat u het terecht vindt dat ouderen na een druk en welbesteed leven meer tijd krijgen voor andere dingen. Om dat betaalbaar te

houden moet er in de toekomst langer en harder gewerkt worden, en moet de 36-urige werkweek weer vervangen worden door de 40-urige.

Maar, zo dacht ik, waar zit dan de winst? Ten eerste moeten we langer werken. Dat begrijp ik nog. Ten tweede ook harder. Maar dat betekent dan toch ook dat jonge mensen zo hard moeten werken, dat ze geen tijd meer hebben om bij hun oude moeder op bezoek te gaan?

Verder stelt u aan het eind van uw brief dat het makkelijker moet worden minder te werken zonder dat het tot allerlei inkomens- of pensioenproblemen leidt. Zo krijgt u meer ouderen aan het werk.

U wilt dus dat er harder en langer gewerkt wordt om de AOW te kunnen betalen, en u vindt tegelijkertijd dat het makkelijker moet worden om korter te werken. Maar... eerst schrijft u dat jongeren meer en langer moeten werken. Dan krijg je toch niet meer ouderen aan het werk? Of is er zoveel werk? En wie gaan er dan harder en korter werken?

Dus...

Ze zeiden bij de Edah dat Wouter Bos daar iets over had gezegd.

Nou, de zorg dan maar. U zegt dat de zorg steeds duurder wordt, maar dat je rustig en weloverwogen moet kijken wat er anders en beter kan. U zegt dat er meer mogelijk is dan we denken. Wat fijn om te horen!

Maar kunt u mij uitleggen wat webcams zijn? En hoe mini-televisiecamera's mensen kunnen doorlichten via internet? Mijn zoon wil het me niet uitleggen, die heeft het te druk met zijn werk.

Het beeld wat u schetst van de gezondheidszorg is prachtig. Minder verkokering, meer efficiëntie. U weet het dus wel. Ik hoor het al jaren. Iedere politicus zegt dat het beter en efficiënter moet en kan. Al tientallen jaren. Nou, doe dat dan!

Iedereen wil meer handen aan het bed. Maar dat moet wel betaald worden. Mijn zoon zei: begin eens met het geld dat nu aan de verkiezingscampagne wordt uitgegeven. Of een grote actie voor verpleeghuizen, met een gironummer. Net als voor de tsunami. Met Bekende Nederlanders aan het bed van een zieke oudere. Doe mij maar die Rob de Nijs. Die heeft mijn leeftijd en ziet er nog steeds lekker uit. Of bedrijven die in plaats van Feyenoord een afdeling van een ziekenhuis sponsoren. Is toch bijna hetzelfde.

Dus...

Misschien snij ik mezelf in de vingers met de volgende opmerking. Ik denk soms dat u ook zou kunnen zeggen tegen oudere mensen: wees nou maar eens tevreden. Vroeger gingen mensen dood aan een griepje.

Want ik denk, en dus denkt u dat ook, dat als de gezondheidszorg beter wordt, mensen nog langer leven, en dat mensen dan ook meer willen tot op hoge leeftijd. De vraag naar gezondheidszorg kent geen plafond, geen eindpunt. Uiteindelijk zijn er altijd beperkte middelen en daar zullen we het mee moeten doen. Mij maakt u niks wijs! Daar ben ik te oud voor geworden.

De mens is uiteindelijk nooit tevreden.

Maar goed, dat zijn allemaal maar plannetjes en gedachten van een oudere vrouw.

Met vriendelijk groeten,
Helena Kuipers-van Ree

PS Wilt u mij nog die andere brief sturen? En als u een keer zin heeft in een jonge borrel bent u altijd welkom. Ik heb de fles koud staan voor mijn zoon, maar die komt toch bijna nooit.

Mevrouw Nicole Lodewijks
Fonzie's Burgers & Broodjes
Eindhoven

Eindhoven, 5 november 2006

Beste Jan Peter,

Om gelijk maar antwoord te geven op jouw vraag aan mij: Ja, Jan Peter. Het gaat goed met onze broodjeszaak, dank je wel! Na zware jaren waarin ik me, zoals je zegt, uit de WAO heb moeten vechten na dat ongelukje met de uitjes-snijmachine, gaat het weer goed met me. Ik kan ook niet tegen die mensen in de WAO die maar een beetje bij de pakken neer gaan zitten.

Gelukkig is door jouw beleid de keuring zo streng geworden dat iedereen weer moet werken. Niemand afschrijven, noem jij dat.

Een vriend van mij zit ook in de WAO en heeft cystische fibrose. Dan ga je snel dood. En die is door jouw beleid voor 10% goedgekeurd! Echt waar! Dus als je een baantje voor hem hebt van 4 uur per week...

Heb ik nog een tip voor je: wist je dat demente mensen soms ook heldere momenten hebben waarin ze best even iets kunnen doen? Haha, dat is Eindhovense humor! Maar goed, verder ben ik het enorm met je eens dat in een aantal gevallen weer aan het werk gaan juist enorm louterend kan werken. Ik wilde alleen maar aantonen dat het niet in alle gevallen opgaat.

Ik ben het ook met je eens dat mensen meer zelfredzaam moeten zijn. Ik wil alleen maar zeggen dat de uitwassen van

de strenge keuring naar kunnen zijn en vragen of u daar af en toe van geval tot geval naar kunt kijken. Regels zijn er ook om af en toe weer te bekijken.

Ik weet dat uw minister Verdonk het daar niet mee eens is, maar ik schat je eigenlijk een stuk meelevender in.

Jan Peter, jouw nadruk op werk vind ik zo gek nog niet. Werk is prima. Iedereen heeft het recht om te werken. Iedereen heeft ook een beetje de plicht om te werken. Maar het gaat er natuurlijk ook om hoe je met mensen omgaat die geen werk hebben. Hoe stimuleer je die? Hoe schep je daar werkgelegenheid voor? Hoeveel druk mag je op iemand zetten om werk te doen waar hij totaal niet voor is opgeleid? Hoe kun je in de groep werkelozen de gemakzuchtige werkweigeraars scheiden van de gedupeerden? Hoe houd je mensen betrokken bij de maatschappij die jij voor ogen hebt? Allemaal vragen waar jij natuurlijk een antwoord op hebt, maar natuurlijk niet in een brief aan mij gaat uitleggen. Dat doe je wel ergens anders. Toch? Ik ga je volgen en hoor dan wel wat je hier allemaal op bedacht hebt.

Met veel groeten
Nicole

PS Volgens mij ben jij een beste jongen met je hart op de goede plek, Jan Peter! Dat kon ik al zien aan de manier waarop jij een broodje eet. Echt met aandacht. Jij was de eerste die onze Italiaanse bol met rauw orgaanvlees en diverse sauzen zonder knoeien naar binnen wist te krijgen.

Majoor Bosshardt
Leger des Heils
Amsterdam

Amsterdam, 7 november 2006

Lieve Jan Peter,

Ik kan me helaas niet meer herinneren dat we elkaar spraken in de Nieuwe Kerk te Amsterdam, ik kan me eerlijk gezegd steeds minder herinneren, maar dat terzijde. Ik kan me gelukkig wel heel goed herinneren dat u onze minister-president bent en dat u, geloof ik, ook gelooft. Ik ben vergeten dat er destijds, in het kader van het zilveren jubileum, een nieuw gebrandschilderd raam is onthuld voor de koningin. Ik weet nog wel dat ik dacht: dat geld hadden ze beter ergens anders aan kunnen besteden, bijvoorbeeld aan mensen die dat heel goed kunnen gebruiken. Hoewel ik natuurlijk ook van kunst en mooie kerken houd. Maar ik denk nu eenmaal altijd eerst aan mensen die het niet zo goed hebben.

Is het de eerste keer dat u mij een brief schrijft, of kan ik me de andere brieven niet meer voor de geest halen? Ik kan me wel herinneren dat iemand me belde om te zeggen dat u een boek ging schrijven en dat daar een aan mij gerichte brief in zou komen te staan. Dat is fijn. Ik draag het CDA een warm hart toe. Zelf stem ik Christen Unie. Ik ben een grote fan van André Rouvoet. Die is heel erg goed.

Lieve Jan Peter, je vroeg me in je brief hoeveel strijdkreten

ik in mijn leven aan de man heb gebracht. Nou dat waren er precies vijfendertigduizendnegenhonderdvijfenveertig en een halve. Veel he?

Fijn dat je me zo volgt en bewondert, Jan Peter, en dat je je herinnert wat ik deed voor de joodse kinderen in de Tweede Wereldoorlog. Ik weet nog dat ik toen dacht. Kinderen mag je nooit opsluiten en wegvoeren naar een ander land. In welke situatie dan ook.

Ik wil je een tegenvraag stellen. Jan Peter, jij bent ook diep gelovig. Zou jij in mijn situatie hetzelfde hebben gedaan? Zomaar een vraag die in me opkwam.

Jan Peter. Ik neem ook aan dat jij in jouw drie regeerperiodes veel hebt willen betekenen voor de minderbedeelden.

Die aanpak zal dan wel werken op langere termijn. Want ik herinner me dat we de afgelopen jaren niet minder mensen langs hebben zien komen. Eerder meer. Maar dat ligt zeker niet aan jou.

Tenslotte, Jan Peter, fijn dat je de brieven die ik aan jou, Bianca en Amelie schreef zo gewaardeerd hebt. Ik hoop dat je ervan hebt geleerd. Heerlijk dat je me een parel van de samenleving noemt. Ook op mijn leeftijd vindt een vrouw het fijn om een complimentje te krijgen.

Ik geloof inderdaad dat de wereld niet kan zonder mensen zoals ik. Zelf ben ik vervangbaar. Maar mensen zoals ik niet. Ik wens jou alle goeds, Jan Peter.

Met hartelijke groeten,
Majoor Bosshardt

PS Heb jij een strijdkreet?

De weledelgestrenghe heer
Mr J. de Hoop Scheffer
Secretaris-generaal van de NAVO
Brussel

Brussel, 5 november 2006

Beste Jan Peter,

Wat leuk een brief van je te ontvangen!

Over de binnenlandse politiek hoef je mij inderdaad niks te vertellen, zoals je zelf al schrijft. Daar weet ik waarschijnlijk meer van dan jij.

Zo te horen gaat het inderdaad goed met jullie. Je kan de kiezers recht in de ogen kijken. Maar laten we eerlijk zijn, dat kan elke partij. Iedereen denkt het beste voor te hebben met Nederland.

Het bijzondere van mijn huidige baan bij de NAVO is dat je wat meer afstand kunt nemen van dat leuke kikkerlandje. Wij noemen Nederland hier in Brussel wel eens gekscheurend de 'inburgeringcursus bv.' Alsof alle problemen op te lossen zijn met een cursus!

Wat grappig dat je in het bespreken van de problemen de Koude Oorlog erbij haalt. Ik heb de indruk dat-ie weer helemaal terug is, maar nu tegen de moslims. Zoals jullie de Nederlandse bevolking de stuipen op het lijf jagen met die spotjes dat er tweehonderdduizend terreur-specialisten zijn! Alsof er op elke straathoek een bom ligt. Prima stukje Koude Oorlog-retoriek.

Heb je het voortreffelijke boekje van Joris Luyendijk al gelezen?

Je zegt dat men vroeger bereid was te sneuvelen voor idealen, eer en vaderland. En dat die terroristen alleen op dood en verderf uit zijn.

Sorry JP, ik heb grote bezwaren tegen de extremistische kant van de islam maar je kunt van die mannen en vrouwen niet zeggen dat ze geen eer en idealen hebben. Alleen zijn het niet onze idealen en dus vind je dat ze verblindt zijn.

Dat zijn ze ook. Maar dat komt wel ergens vandaan.

Ik denk dat het voor elke oorlog geldt. Voor elke politieke moord. Voor onze politieke acties in Indonesië, voor onze deelname aan de oorlog in Irak en Afghanistan. Zolang we de drijfveren van de terroristen niet serieus nemen zullen we eeuwig moeten vechten.

Vroeger ging het om macht, nu gaat het om macht.

Wij willen ook de macht.

Als iedereen de macht wil, zal je met elkaar moeten praten.

En niet er alleen maar op los timmeren.

Ik weet dat het misschien raar klinkt voor een secretaris generaal van een militaire verdragsorganisatie, maar ik meen het wel echt.

Dat er wereldwijd steeds meer terreur is komt voornamelijk omdat we ze wereldwijd aanvallen. Waar je aanvalt kweek je verzet. Jij weet dat, ik weet dat. En misschien ben ik daar zelf ook beetje verantwoordelijk voor. Daar kan ik ook van wakker liggen. We beuken maar door. We schieten op mensen. We wisten heus wel van die geheime CIA gevangenssen.

Wij met onze christelijke idealen.

Ik ben heel erg benieuwd als hij er nu was, of Jezus dan op ons gestemd zou hebben.

Jij pleit voor keihard optreden omdat onze manier van leven op het spel staat.

Duidelijkheid ja. Maar nooit zonder overleg.

Keihard, jazekeer. Maar altijd vanuit begrip en liefde.

Keihard optreden. Dat zijn grote woorden, JP.

Het kan ook tot te grote achterdocht leiden.

Wij zoeken veiligheid door te fouilleren, met camera's en controles, tweehonderdduizend specialisten en posters die erop wijzen dat je op moet letten. De achterdocht wordt steeds groter! De angst wordt steeds groter. Dat is onze reactie, en dat is, denk ik, precies wat ze willen. De oplossing van het terrorisme ligt niet in harder optreden en extremisten overtuigen. De oplossing ligt in het overleg, in hoe wij ermee omgaan.

De oplossing ligt bij de grootste groep welwillenden.

Heel veel hartelijke groeten, ook namens Jeannine,

Jaap

PS Wil je aan je vrouw vragen of ze wil ophouden mij Joop de Haap Scheffer te noemen?

Mevrouw de Laat
Almere

Almere, 5 november 2006

Geachte meneer Balkenende,

Inderdaad was ik die ochtend die ochtend, een jaar na de moord op Theo van Gogh, heel boos op u.

Het was op de herdenkingsbijeenkomst.

U had er erg tegenop gezien. Ik ook. Tegen uw aanwezigheid.

Ik vond dat u een jaar te laat was. Ik was zeer emotioneel en ben, net als u, achteraf ook blij dat we elkaar gesproken hebben en dat daardoor meer begrip is gekomen voor elkaars standpunten.

Inmiddels heb ik begrepen dat de familie en vrienden graag wilden dat minister Verdonk, als goeie vriendin van Theo, het woord zou nemen. Volgens overlevering heeft Theo ooit tegen haar gezegd: 'Rita, houd je rug recht.'

En dat heeft ze herhaald op de herdenking.

Theo zou, denk ik, trots zijn want tot nu toe heeft ze haar rug inderdaad recht gehouden. Sommigen vinden misschien iets te recht, maar wat kan je zeggen van een belofte die gedaan is op een herdenking van Theo van Gogh.

Zo'n belofte moet je natuurlijk gestand doen. Soms denk ik wel eens wat Theo ervan gevonden zou hebben als hij wist dat Rita haar kaarsrechte rug naar Ayaan heeft gekeerd.

Ayaan was misschien nog wel een betere vriendin van Theo. Maar u was er toen niet, die avond op de Dam, tijdens de lawaaidemonstratie.

U was niet gevraagd. U dacht dat u niet welkom was. Ik denk dat de premier, ook als hij niet spreekt, daar wel had moeten zijn. Dat weet u ook wel.

En dan gaat u in uw brief nog even terug naar de dag van de moord op Theo en schrijft wat u die dag deed. We weten helaas allemaal nog wat we die dag deden, dat is een bijeffect van zo'n immens droevige gebeurtenis.

U schrijft dat u druk bezig was het vastgelopen overleg tussen werkgevers en vakbonden weer op gang te brengen. Dat wist ik niet. En dat was natuurlijk zeer belangrijk en ik begrijp dan ook heel goed waarom u dat in uw brief over de moord op Theo even moest vermelden. Het geeft aan dat u elke dag van uw regeerperiode flink bezig was het land op orde te krijgen. En dat zal je nou altijd zien.

Zo'n moord komt altijd op het verkeerde moment.

Opvallend vind ik dat u bekend dat u en Theo vermoedelijk nooit vrienden zouden zijn geworden. Nou, daar hoeft u niet zo heel veel zelfkennis voor te hebben. Maar, zo schrijft u, u wist hem wel te waarderen omdat hij soms bewust op iemands tenen ging staan.

Ik denk zelf dat zijn handelswijze op die manier een beetje zacht is uitgedrukt.

Maar ik ben blij dat u zijn openhartigheid '...op een bepaalde manier wel kon waarderen.'

Gek eigenlijk dat u een ander soort kritiek, die van een aantal satirici op televisie, veel minder kon waarderen. Terwijl dat toch ook uitgelegd kan worden als 'bewust op anderen tenen staan.'

Ach, nu we het toch over satire hebben. Hoe zit het nou? Eerst klaagt u over cabaretiers en andere satirici die alles belachelijk maken en daar in feite zo snel mogelijk mee moeten stoppen. En een jaar later klaagt u dat kunstenaars, schrijvers en cabaretiers te weinig van zich laten horen. Ik merk dat ik vanzelf weer een beetje boos op u wordt. Dat moet ik niet doen.

Groet,
mevrouw de Laat

PS He, wat is dat nou toch jammer. Had ik net zo'n goed gevoel over deze hele kwestie, vermeldt u in een PS onderaan de brief toch ook nog even dat u het vastgelopen overleg met de sociale partners uit de sfeer van tegenstellingen en verharding heeft kunnen trekken.

Ik krijg dan toch weer het nare idee dat u op de valreep weer een puntje wil scoren via de herdenkingsbijeenkomst voor Theo.

Ik word bijna weer heel boos op u.

Moet ik niet doen.

Jan Modaal
Nederland

Almere, 2 november 2006

Beste Jan Peter Balkenende,

Fijn dat ik als Jan Modaal een brief van u heb mogen ontvangen.

En het rambam kan je krijgen, ja! Hoe weet je zoveel over ons?

Je weet wat we verdienen, je weet hoe we leven, in welke auto ik rij, waar we op vakantie gaan, je weet zelfs dat we een kat hebben.

Nou, dat weet ik zelf toch ook allemaal wel.

Ik heb trouwens een hond.

Maar waarom schrijf jij mij dit allemaal?

Je lijkt een beetje op een heel naar jongetje vroeger bij mij in de klas. Die stak zijn vinger altijd op, en dan vertelde hij iets wat-ie al wist en dan vroeg hij of dat klopte en dan zei de meester ja en dan had hij zijn zin. Zo'n jongetje.

En trouwens, hoe weten jullie dat allemaal? Zitten jullie ons te begluren via de kabel?

Maken jullie soms ook stiekem video opnamen als ik Truus Huisvrouw haar wekelijkse opfrisbeurt geef?

Komen die filmpjes zo op YouTube terecht.

We zijn lekker klaar met je.

En wat bedoel je eigenlijk met je dedain?

Is dat een enge ziekte of zo?

Maar goed, je weet dus heel veel over ons. Maar wat doe je dan met die informatie?

Eerst neem je het voor ons op. Je zegt dat Nederland zo'n welvarend land is geworden dankzij ons!

Dat heb je gezegd. Toch?

Wij staan symbool voor al die hardwerkende mensen die ons land rijk is. Nou, maar dan vraag ik me af, wie is er rijk en wie werkt er hard?

Da's heel gek, maar bij mij zijn hard werken en veel verdienen twee totaal verschillende dingen.

En dat je weet hoe wij leven is tot daar aan toe, maar dat je denkt te weten wat we denken, dat is eigenlijk veel erger.

Hoe weet jij dat we ons ergeren aan de groeiende hufterigheid op straat, in het verkeer en in de omgang tussen de mensen onderling?

Dat kan jij niet weten, jij ergert je misschien daar aan, maar misschien zijn wij wel de hufters over wie je het hebt.

Je moet jouw gedachten niet in ons hoofd stoppen.

Je zegt dat het voor ons af en toe best lastig is om de eindjes aan elkaar te knopen.

Nou, ook dat weten wij zelf wel. Soms hebben we geeneens eindjes om aan elkaar te knopen.

Na de kerst hebben we vaak geen geld om illegaal vuurwerk uit België te halen.

Dat je het even weet. Met je eindjes.

En dan zeg je dat we meer respect verdienen. Respect! Dat is ook zo'n lege frase geworden. Elke rapper die trots rapt over alle wijven die hij heeft gepakt wil respect.

Taxichauffeurs willen respect. TBS-ers willen respect. Alles wil tegenwoordig respect.

Hé, als je mij meer respect had willen geven, had je dat gewoon moeten doen.

Niet in een briefje schrijven. Dat is zo makkelijk. Ik respecteer je. Ja, en dan?

U heeft wel lef, meneer Balkenende. U likt aan alle kanten, maar als er een droombegroting is – want die is er, dat zijn uw woorden – krijgen wij er twintig euro 20 per maand bij! Jawel: € 20,00. Heerlijk. Dat is nog niet eens één keer uit eten.

Zo, lekkere dromen heb jij. Ken u dat respect van u niet in wat grotere coupures verpakken?

En wat bedoelt u met 'dat wij verdienen dat Den Haag onze problemen en probleempjes serieuzer neemt.'

Probleempjes? Probleempjes? Je hebt het niet tegen een kind, je hebt het tegen Jan Modaal.

Dat jullie daar in Den Haag bij de verkiezingen van die mooie beloftes doen die toch nooit uitkomen, dat weten we wel. Maar nu wordt het nog raarder.

Nu zeg jij dat je daarom niet teveel belooft.

Dus u gaat nu nog minder beloven zodat er nog minder uitkomt?

Wat is dat voor een rare constructie?

Je zegt dat het belangrijkste is dat Den Haag zich meer gaat inleven met wat mij bezig houdt. Waarom heb je dat de afgelopen 4 jaar dan niet gedaan? Zie je dat je dus al vanaf het begin meer belooft dan dat je kan waar maken. Dus het maakt niet uit of je weinig of veel belooft, het komt toch niet uit.

Meer veiligheid, meer respect, meer inleven. Wat een politiek gelul.

U eindigt met de zin dat u een scherper oog en oor wil hebben voor ons en dat ik u daar aan mag houden. Mooi. Heel erg mooi. U gaat meer aan ons denken.

Liever had ik dat je meer voor ons zou doen.

Maar goed, het is een begin. Niet meer voor ons doen, maar meer aan ons denken.

Ik verheug me er nu al op.

Uw onderdaan,

Jan Modaal (die ook best vaak aan u denkt)

PS Tot slot, waarom is de brief aan mij gericht, maar schrijft u de helft van de brief aan die chirurg, die E. de Graaf. Heb je hem harder nodig of zo? Een beetje meer respect graag, ja!

Frau Dr Angela Merkel
Bundeskanszelerin
Berlin

Berlin, 1 november 2006

Lieber Jan Peter,

Danke, danke, danke voor je heerlijke brief. Je begrijpt me zo goed!

Je hebt helemaal gelijk als je zegt dat de Nederlands-Duitse verhoudingen geen oppepper nodig hebben. We houden van elkaar. We zijn de leukste buurtjes die je je maar kan voorstellen! Zeg je Duitsland dan zeg je Nederland en andersom.

Ik begrijp dat we volgens jou gelijksoortige problemen hebben, en als je dan schrijft:

‘wat we in Nederland hebben moeten doen om het land weer klaar te maken voor de

Toekomst,’ dan denk ik: wauw! Wauw, Jan Peter!

Jij hebt Nederland weer klaargestoomd voor de toekomst.

Jij weet dus hoe de toekomst er uit gaat zien. Je hebt de problemen opgelost. Jij hebt je zaakjes al voor elkaar. Jij lekkere, kleine superman van me!

Supertoll, man!

Jan Peter, ik verheug me erop samen met jou Europa aan te pakken!

En wat zie je toch scherp wat ik aan het doen ben in Duitsland. Ik hoop dat ik het net zo goed ga doen als jij in Nederland. Ik ben inderdaad vol overtuiging en daadkracht

aan het karwei begonnen. Zoals ik ook heb beloofd, om vol overtuiging en daadkracht te beginnen. En ik ben ook iemand die vol overtuiging en daadkracht dingen doet. Net als jij, Jan Peter, jij zit ook tjokvol overtuiging en daadkracht.

Dat voel ik gewoon.

En je schrijft het ook van de daken.

Jij ziet ook heel scherp wat ik in mijn mars heb.

Europa ligt aan onze voeten.

En natuurlijk heb ik Guantanamo Bay bij Bush ter sprake gebracht. Dat zou jij toch ook doen?

Maar we weten ook alle twee dat het *'kein Ars ausmacht,'* want der Bush martelt er toch op los, waar ook ter wereld, maar wij waken ervoor dat ze later nooit kunnen zeggen dat *wir es nicht gewusst haben!*

We zijn inderdaad alle twee christendemocraten en wars van mooipraterij. Ik denk dat we daarom vaak de grootste partij zijn. We hebben de christelijke moraal van liefde, elkaar helpen, barmhartigheid, opkomen voor de zwakken en verdrukten hoog in het vaandel. Nou, kom daar eens om bij de andere partijen! En we praten de kiezer nooit naar de mond. Of in ieder geval geven we dat nooit toe. We zijn bijzondere politici Jan Peter, en dat zijn we. Waar zouden onze landen en Europa zijn zonder ons?

Wij zijn, mooi gezegd trouwens, inderdaad de stille kracht achter zoveel mooie dingen. Als we elkaar niet af en toe in een brief wat veren in de reet zouden steken zouden de mensen niet eens weten wat we allemaal doen.

En o ja, dat vond ik erg leuk dat je daarover begon. De WK in ons prachtige Duitsland.

Ik was inderdaad erg betrokken bij de WK. Ik ben een supporter die helemaal opgaat in de Mannschaft. Ik kan bijna niet wachten op het EK over twee jaar om weer helemaal op te gaan in de Mannschaft.

Jammer dat afgelopen zomer jouw Oranje niet zoveel wilskracht had als de Mannschaft.

Volgende keer hoop ik dat jouw jongens van Oranje het beter doen. En toch zie ik overeenkomsten tussen jullie Marco van Basten en onze Jurgen Klinsman, ze zitten beiden vol overtuiging en daadkracht. Net als wij.

Fijn om te merken dat jij ook zo van voetbal houdt.

Voetbal geeft de politicus een podium om de massa te laten zien dat hij de leider van zijn land is. Daarom ben ik er ook steeds. En jij natuurlijk ook, terwijl ik weet dat je korfbal veel leuker vindt.

Jan Peter, we krijgen hier ook veel kritiek op ons Europa beleid. Maar we houden vol.

Jammer dat het Nederlandse volk in een referendum 'nee' tegen Europa zei.

Heel jammer.

Wat mij betreft het bewijs dat referenda niet werken.

Maar we houden koers. Tegen alles in. Dat is democratie. Zodra je de macht hebt moet je je zin doordrukken. Dat is toch het idee van een meerderheid? Dat je dan de baas bent? Als je de verkiezingen wint en dan ook nog eens rekening gaat houden met de minderheid, dan maakt het toch niet meer uit wie de verkiezingen wint.

En het wordt helemaal raar als je voor Europa moet stemmen en de minderheid opeens de meerderheid blijkt te zijn. Nee, nee. Het volk heeft uiteindelijk toch allereerst een

sterke leider nodig die beter weet wat het volk wil dan het volk zelf.

Herzliche Grusse sendet dir,

Deine Angela

PS Natuurlijk heb ik je na de matige verkiezingsuitslag van maart meteen gebeld! We moeten elkaar toch helpen. Als je gewonnen had zou ik toch ook gebeld hebben. Ik bel altijd. Nou, dikke kus, verheug me je te ontmoeten. Je gaat er ook steeds beter uit zien. (En ik ook, volgens mij.)

Jorrit, Anne-Marie, Barend,
Frank, Jeroen, Job, Laura, Oskar,
Sander, Veronique en Vinay,
Teamleden van de NUNA 3
Delft

Delft, 5 november 2006

Beste Jan Peter,

Mogen we met de deur in huis vallen? Wat tof dat u al onze namen hebt onthouden! En als u een keertje in onze solar-auto wilt rijden, geen probleem! Kom wel op een mooie zonnige dag, anders sta je een uur voor lul op de parkeerplaats.

Wat gaaf dat u zoveel op heeft met auto's op zonne-energie. Misschien dat er na het kwartje van Kok een euro van JP op de benzineprijs kan. Dan rijden we waarschijnlijk over tien jaar allemaal in zo'n auto!

Want dat kan natuurlijk allang.

U zegt dat u zelf niet zo technisch bent, maar hoe u in twee zinnen het bruggetje bouwt van onze auto via innovatie naar het coöperatieve dividend van de Rabobank, is van een eenzaam niveau.

En dan in een halve alinea weer door naar het kabinetsbeleid dat innovatie tot speerpunt heeft verklaard. Net als onderwijs las ik in een andere brief.

U heeft veel speerpunten!

En heeft u ook iemand in dienst die u de hele tijd schouderklopjes geeft?

Die mag u best meenemen als u in onze auto rijdt.

Een auto op zonne-energie bouwen is moeilijk. Maar je moet willen. Doorzetten. En dat hebben we gedaan. Maar we gaan door JP. Voor Nederland.

Voor een beter milieu. Omdat God het wil.

Als u wist hoeveel onderdelen er in zo'n auto gaan, wat een discussies we soms hebben, waar we het geld vandaan moeten halen. Maar we zijn zo prima bezig! Wat betekent slaap als je wilt winnen! Niks JP, niks. Als je wilt winnen, dan win je ook.

Zodat Nederland trots op ons kan zijn. Want innovaties maken het leven zoals u terecht opmerkt, aangenamer! En juist het CDA is een partij die dat altijd aangemoedigd heeft. Wij zijn al heel lang speerpunt. Maar het CDA doet ook zoveel andere goede dingen. Heeft ook zoveel speerpunten. Denk aan onderwijs, terrorisme, infrastructuur, milieu, kinderopvang, groenvoorzieningen, sinterklaas, openbaar vervoer, drugsbestrijding, voetbalrellen, het weer, boodschappen, dijkbewaking, zwerfvuil, fijnstof, financiële bijsluiters, bladval en shirtjes met JP als Che Guevara.

Dank, dank, dank.

Ook wij hopen dat de volgende elf nieuwe studenten de wedstrijd met de solar-auto winnen.

Succes Pieter-Jan, Elisa, Maartje, Dirk, Bas, Hans, Frederique, Muzwalla, Kwibako, Henk-Jan, Ruba.

Met veel complimenten

Teamleden NUNA 3

PS Wist u trouwens dat Che Guevara een guerillastrijder was die behoorlijk wat moorden op zijn geweten heeft? Afijn, daar zal uw promotieteam ook wel over hebben nagedacht.

De heer K. Waaldijk,
Tropenarts
Nigeria

Nigeria, 5 november 2006

Zeer geachte minister-president Balkenende,

Wat leuk een brief van u te ontvangen. Na een hele dag leprapatienten bij elkaar houden, is het prettig even een ander geluid te horen.

Wij doen ons werk graag, zoals u heeft gezien. Het is fijn iets concreet te kunnen doen voor andere mensen. En dat het altijd mooi weer is, is meegenomen!

Soms heb ik een raar gevoel. Dan zit ik 's avonds op een stoel. Even alleen met de geluiden van de tropen om me heen en dan dwaal ik af naar Nederland. Dan hoor ik van de eenzaamheid van ouderen, dat een kwart van de bejaarden in verzorgingstehuizen ondervoed is. Zo'n rijk land, zo vol, en toch lukt het ons niet om iedereen te helpen. Je weet gewoon niet waar je het meest nodig bent.

Hoewel ik natuurlijk vind dat ik hier moet zijn. Hier red je toch een mensenleven en die eenzame bejaarden in Nederland hebben ten minste nog *Lingo*. (Of is dat ook al weg?)

Wij spelen hier af en toe 6 lichaamsdelen *lingo*.

Beste Jan Peter, ik word even persoonlijk. Dat mag in een brief. Die leest toch verder niemand. Je schrijft wat we als Nederland allemaal doen aan ontwikkelingshulp.

Dat is mooi. Maar diep in je hart, onder ons, mens tot mens, christen tot christen, zit daar niet de vraag: Doen we wel genoeg?

Dat we meer doen dan een heleboel andere landen, is toch geen criterium? Dan komen we nooit verder. Iemand moet de grote stap nemen.

Denk je wel eens, we stoppen met de hele bewapening. Zo'n JSF. Miljarden voor een snelle interventiemacht terwijl we ze niet gebruikt hebben in Srebrenica toen het erop of eronder was.

Of dat je Jan Mulder en Harry de Winter en nog zo'n rijtje rijken inderdaad geen AOW geeft of nog meer belasting laat betalen. Dat kan dan naar de verzorging in Nederland en de Derde Wereld.

Als je het voor het zeggen had, wat zegt je hart dan?

Hoe ziet de wereld eruit als Jan Peter hem opnieuw zou mogen inrichten.

Is het voldoende dat we het braafste jongetje uit de klas zijn of moeten we de wereld eens een poepie laten ruiken.

Ik droom nu weg, de krekels, glas wijn, je weet wel.

Dat we eens per jaar met een miljoen vrijwilligers door Afrika trekken in glanzende witte auto's en witte gewaden en dat we iedereen inenten tegen lepra. We kunnen dat doen! Dat wij, wij JP, nu elkaar beloven dat lepra de wereld uitmoet.

Als er per jaar een miljoen mensen doodgaan aan lepra en aan malaria en een paar honderd aan terrorisme. Waar moeten we dan onze energie in steken, JP?

En ik heb het vage vermoeden dat als we zoveel mensen levens redden dat die terroristen ook anders gaan denken. Is honderdduizend euro voor een mensenleven niet beter

besteed dan 1 euro aan een kogel? Het is de wijn, JP. Het is de wijn.

En ik zit hier en dan ben ik ook in een tunnel bezig met mijn eigen beroep.

Ik pak nog een glaasje eigen gedestilleerd. Niet te zuipen maar ik slaap er wel lekker op.

Goed, dat was het van mij. Je bent een goed mens. En schrijf me eens een brief waarin je iets van jezelf laat zien.

Ik ben benieuwd.

Ik wens je veel kracht, sterkte en succes toe.

Meneer de president, slaap zacht.

K. Waaldijk

Gebroeders Holstein

Gerberakwekers

De Lier

De Lier, 4 november 2006

Geachte meneer Balkenende,

De gerbera's staan er als altijd prachtig bij. We hebben twee prijzen gewonnen op de Keukenhof, ik neem aan dat u dat gelezen heeft op onze website, daar zijn we zeer trots op. De gerbera 'Blue eye' en de 'Germini Kimsey' vielen in de prijzen. Fijn hè?

En ja, de export verloopt goed. De concurrentie uit Afrika en Azië ligt echter inderdaad op de loer.

Wat ons betreft gaan we het voor die gasten uit die landen wat moeilijker maken om bloemen te exporteren naar Nederland. Het is toch te gek dat we het voor mensen steeds moeilijker maken hierheen te komen en voor bloemen niet.

We zijn blij dat u nog aan ons denkt na het bezoek dat u ons bracht, en fijn dat u ons bedrijf ziet als voorbeeld van modern ondernemerschap. Wij zijn er zelf ook zeer trots op.

Bloemen kweken zit ons Nederlanders in het bloed, we zijn als het ware geboren met groene vingers. Ons tuiniersbedrijf is van vader op zoon overgegaan en we zijn blij dat u ons ziet als ondernemend, samenwerkend, dynamisch, toekomstgericht. Toen we het lazen waren we het meteen voor de volle honderd procent met u eens.

U zegt dat u ondernemers zo bewonderd en dan vooral, het aanpakken, het doorzetten, het op eigen benen staan, de

handen uit de mouwen, het niet bij de pakken neerzetten, het niet eindeloos kletsen, het nieuwe kansen zoeken en grijpen, wij zouden daar aan toe willen voegen, het de schouders er onder zetten, het niet zeiken maar poetsen, het de beuk erin gooien, het volle kracht vooruitgaan, het de handen uit de mouwen halen, het niet bang zijn voor vieze vingers, het niet aflaten maar doorhalen, het gebruik van Oost-Europeanen en illegalen in de kassen en tenslotte het niet pappen en vooral niet nat houden, alhoewel dat laatste natuurlijk wel gebeurt met onze gerbera's. Vooral bij de Germini Kinsey.

U schrijft dat het wat u betreft best een beetje meer van het bovenstaande mag zijn en wat minder Jan Salie, wij weten niet wie Jan Salie is, het zal wel weer zo'n luie werkeloze donder zijn.

Inderdaad als Nederland bestond uit louter ondernemers als wij, stond het land er een stuk beter voor.

Gelukkig noemt u ook de allochtone ondernemers die het Hollands ondernemerschap op het lijf geschreven is. Goed dat er van die allochtonen zijn. Zij die hun eigen vorm van ondernemerschap hebben achtergelaten in hun eigen land en zijn overgegaan naar dat prachtige staaltje Hollands koopmanschap. U zegt dat vooral de Turken die Hollandse ondernemersmentaliteit hebben omarmt. Meer nog dan Marokkanen. Dat komt natuurlijk omdat u in Rotterdam bij die Turkse vishandelaar bent geweest en bijvoorbeeld niet bij zo'n Marokkaans groenteboertje.

Natuurlijk hebben wij het geluk gehad dat onze vader het bedrijf aan ons heeft overgedaan. Wij kenden een vliegende start.

U heeft gelijk wanneer u zegt dat wie niet met zijn tijd meegaat, het risico loopt de internationale concurrentieslag te verliezen. U zag in Dubai de bloemenhandel uit de grond schieten. Jammer natuurlijk, want als dat uit de hand loopt zal de paus tijdens het Urbi et Orbi wellicht de Arabieren moeten bedanken voor die bloemen: 'Shoukran betatienie had ánwar.'

U kunt als rechtgeaard Christen toch niet menen dat dat de bedoeling is? Tijdens uw ziekbed ontving u zelfs rozen uit Tanzania, het moet toch niet gekker worden, nog even en er komen fruitmanden uit Darfur.

Dan het laatste punt dat u ons schrijft. Dat jullie in Den Haag het ons niet altijd even makkelijk maken met jullie regels, weinig soepele voorschriften en andere goedbedoelde richtlijnen. U zegt dat u zich heeft voorgenomen die regelzucht flink te verminderen.

Dat klinkt ons als stroop om de mond! Jammer dat u er niet aan toe bent gekomen in u eerste drie kabinetten, maar in wat hopelijk uw vierde kabinet wordt gaat dat zeker lukken, denken wij.

U bent onze man.

Nederland moet weer een ondernemend land worden.

Nederland moet een voorbeeld nemen aan ondernemers als wij.

Hoezee, hoezee, hoezee!

Met hartelijke groeten,
De gebroeders Holstein

PS U schrijft dat onze bloemen nog dagen na uw bezoek hebben gestaan.

Hoe zat dat eigenlijk met die rozen uit Tanzania?

Wij weten het antwoord denk ik wel.

Kardinaal dr A.J. Simonis
Aartsbisschop van Utrecht
Utrecht

Utrecht, 5 november 2006

Jan Peter,

Wat fijn om weer van je te horen, de laatste keer dat we elkaar spraken was inderdaad tijdens de begrafenis van kardinaal Willebrands en toen kwamen we niet veel verder dan: 'Mooi he, zo'n dienst' en: 'Welke psalm gaan we zingen?' en: 'Nou de cake smaakt me goed' en ten slotte zei ik als goed katholiek: 'Verdulleme, en nu de kroeg in!'

Jan Peter, je stelt in je brief een paar belangwekkende vragen aan de kerk en je poneert een aantal stellingen over de taak van religie waar ik als kardinaal heel graag op wil reageren.

Zo stel je bijvoorbeeld dat, in een tijd waarin religieuze verschillen zich verharden tot fanatieke conflicten het van belang is dat kerkleiders het belang van verzoening, harmonie en dialoog beklemtonen.

Wat kan ik hier tegenin brengen, Jan Peter? Helemaal niets. Het lukt natuurlijk niet altijd want kerkleiders zijn ook maar mensen.

Maar theoretisch staat het als een huis.

Het probleem van religie is echter dat er zoveel verschillen-

de interpretaties van religie mogelijk zijn, en zoveel verschillende interpretaties van uitspraken van de leiders van de verschillende religies, dat je soms door de bomen het Bos niet meer kan zien

Als de paus bijvoorbeeld zegt dat in het verleden iemand van hoog aanzien in de kerk (een of andere Byzantijnse keizer Manuel II) heeft gezegd dat Mohammed niet zo'n leuke man was, dan denken moslims dat de paus vindt dat Mohammed niet zo'n leuke man was maar de paus zegt alleen dat er vroeger iemand geweest is die dat gezegd heeft. Begrijp je, Jan Peter.

Hij bedoelt daar verder niets mee...

Maar dan moet hij wel zijn excuses aanbieden.

Dus eigenlijk namens die Byzantijnse keizer Manuel II.

Als een fanatieke extremistische Imam schreeuwt dat alle ongelovige westerse honden moeten worden gemarteld en onthoofd en onteert en kanker aan hun tong moeten krijgen, en dat de hele Westerse wereld moeten worden veroverd en onderworpen aan de Sharia dan schijnt hij ook vaak iets heel anders te bedoelen.....

Wat weet ik ook niet precies, maar ja, dat is hun dingetje.

Daar reageren wij als christelijke Westerse wereld dan weer overspannen op, begrijp je?

En, daar gaat het natuurlijk ook om. Beetje uitdagen. Even kijken wat er gebeurt.

En dan moet er in het algemeen excuses worden aangeboden. En met enige tegenzin komen die dan ook.

Vroeger was er meteen oorlog en nu neemt men vaak genoegen met excuses.

Je verwacht natuurlijk ook veel van de kerk, schrijf je, Jan Peter. Jij gelooft dat de rol van de kerk niet is uitgespeeld in Nederland.

Fijn om te horen, en inderdaad is er, zoals je schrijft, bij de jeugd een hernieuwde interesse waar te nemen voor religie. (voor cocaïne trouwens ook maar daar gaat het hier niet om.)

Het verheugt je dat veel jonge mensen weer bidden. Hoe zou dat komen?

Misschien komt het omdat jonge mensen in een tijd van angst en onzekerheid houvast zoeken. Die houvast kan de kerk ze bieden.

De kerk kan jou daar ook een beetje dankbaar voor zijn. Want jij zorgt ook een beetje voor die angst. Dat spotje dat er tweehonderdduizend terreurspecialisten dagelijks bezig zijn. Geniaal! Er gebeurt uiteindelijk heel weinig in Nederland, maar toch maak je ze bang!

Je hebt het in je brief over het begrip, *bonum commune*, wat 'de goede samenleving' betekent en niet zoals jij in je brief schrijft 'de goede gemeenschappelijke zaak.' Een goede gemeenschappelijke zaak is iets heel anders dan 'een goede samenleving.'

Een goede gemeenschappelijke zaak is bijvoorbeeld dat een aantal mensen zich gemeenschappelijk voor dezelfde zaak inzet. Bijvoorbeeld voor kinderen van asielzoekers die opgesloten worden.

Een 'goede samenleving' is een samenleving waarin dat soort zaken niet gebeuren.

Misschien moet je toch even je latijn bijspijkeren.

Je hebt ook het begrip: een goede gemeenschap. Maar daar hoor je in het openbaar niet over te praten.

Dan de credits.

Jan Peter, je bent inderdaad het waarden-en-normendebat in ons land begonnen. Dat leverde je in het begin hoon op. Nu krijg je daar waardering voor.

Je voelde je geraakt, schrijf je me, dat mensen riepen dat je terugwilde naar de jaren vijftig.

Maar kwam dat niet doordat jij de boodschap bracht, Jan Peter.

Je weet toch dat de boodschapper minstens even belangrijk is als de boodschap zelf?

Denk maar eens aan Jezus.

Als Andries Knevel dezelfde dingen verkondigt lopen er echt niet opeens miljoenen mensen achter hem aan.

En gelukkig maar.

Maar waarom zo in je kuif gepikt? Wat was er mis aan de jaren vijftig?

De kerken zaten toen nog vol, mensen zeiden elkaar gedag op straat, condooms waren taboe, winkel waren zondag gesloten, er was geen abortuswetgeving, euthanasie mocht niet en homohuwelijken werden alleen illegaal in de hel gesloten.

Een fijne tijd voor een gelovige zo dunkt me.

Wees een goede christen JP.

Wees niet te gelukzalig over wat je bereikt hebt, Jan Peter. Natuurlijk zijn er goeie dingen gebeurd tussen kerken, moskeeën en synagogen. In de wijken, de sportverenigingen en in het onderwijs. Maar schuif dat nou alsjeblieft niet alle-

maal in je eigen waarden-en-normenschoenen.

Vergeet ook niet dat de kerk een paar keer heeft moeten inspringen en onderdak heeft moeten verlenen toen er door jouw kabinetsbeleid mensen op straat kwamen te staan.

De kerk zal inderdaad altijd normen en waarden bespreken. Religie kan van grote betekenis zijn voor de versterking van de morele kwaliteit.

We proberen dat al eeuwen maar ook bij ons gaat het wel eens goed mis.

Ik hoef je de voorbeelden van 'de kindervrienden' in de kerk hopelijk niet weer te geven, of de oorlogen die door onze kerk met de bijbel in de hand zijn gevoerd. Wij doen ons best maar we blijven mensen Jan Peter.

Jij ook.

Vergeet dat niet.

Met de meeste hoogachting,

Kardinaal dr A. J. Simonis

Utrecht

PS Leuk om te horen dat je vaak nog even langs gaat op het Flevofestival en de EO-jongerendag. Ik dacht dat daar een maximum leeftijd aan verbonden was.

Zijne Excellentie Jose Manuel Barroso,
Voorzitter van de Europese Commissie
Brussel

Brussel, 5 november 2006

Beste Jan Peter,

Ik heb je brief ontvangen.

Maar op de vraag of ik er blij mee was, moet ik hetzelfde antwoord geven als jouw land bij het referendum tot vaststelling van de Europese Grondwet: ‘Nee.’

Die ‘nee’ indertijd reken ik namelijk ook, en vooral, jou aan. Een groot leider weet zijn land te sturen naar de juiste beslissingen. En dat red je niet door op het laatste moment foldertjes op terrasjes uit te delen. Maar goed. In de wereld van de diplomatie is er altijd weer een nieuw begin.

Jij vraagt je in jouw brief gelukkig zelf af wat Nederland bezielde. Waarom wilde een meerderheid indertijd niets weten van Europa?

Jij stelt zelf dat de Europese welvaart niet alleen een peiler is onder de nationale welvaart, maar dat zij ook een kader verschaft voor vrede, veiligheid en stabiliteit.

Samen kun je meer bereiken dan in je eentje.

Zo kijkt volgens jouw taxatie het overgrote deel van Nederland tegen Europa aan.

Waarom dan toch de pijnlijke ‘nee’?

Jullie regering was voor, de Tweede Kamer had voor gestemd. Dat is toch de volksvertegenwoordiging?

Ik kan niet anders concluderen dat het volk jullie wilde treiteren.

Dat het volk niet zo tevreden over jullie was en dat op ons hebben kunnen afreageren.

Jij spreekt zelf over de proteststem van het volk, een uiting van ergernis over te weinig betrokkenheid bij Europa.

Ergernis over de invoering van de euro. De angst om de eigen nationaliteit te verliezen in de superstaat Europa.

Raar is dat het aandeel van jouw kabinet in het protest nergens in de brief wordt genoemd. Je legt het allemaal bij de Europese Unie. Dus bij mij. En dat Nederlanders opeens een ontevreden dwarsliggend volkje zijn geworden is dus opeens mijn schuld. Vind ik wel een beetje jammer.

En dat Nederland ‘nee’ stemt omdat ze van de andere landen zo weinig punten krijgen bij het Songfestival wil er bij mij toch ook niet in.

Hou toch op. Stuur eens een goed nummer in en niet zo’n dertien-in-een-dozijn deuntje.

Naar mijn mening is er door veel mensen op oneigenlijke gronden ‘nee’ gezegd.

Bij referenda kun je dat nooit voorkomen. Vandaar dat je ook nooit een referendum moet houden over dit soort belangrijke zaken, maar dat hoeft ik jou niet meer te vertellen.

Ik heb, zoals je schrijft, indertijd een tijd van bezinning ingelast.

Tijd om te laten zien wat Europese samenwerking oplevert op het gebied van economie, milieu, sociale problemen en terreurbestrijding. Maar laat ik er wel bij vermelden. Ik heb toen niet alleen de grondwet even in de ijskast gezet maar ook jou regeringsploeg. Zo moeilijk had het niet hoeven

zijn om Nederland te wijzen op de grote voordelen van een hecht Europa.

Onder mijn leiding werd de Nederlandse bijdrage aan Europa verminderd met een miljard euro. Daarvoor hadden we in Brussel toch wel een beetje de 'ja' voor terug verwacht. En dat was niet het enige. We hebben jullie Neelie Smit Kroes op een topplek in ons team gezet. Moet je even bedenken hoe dat voelt. Krijgen we van jullie een 'nee' maar zit ik wel iedere dag tegen Neelie aan te koekeloeren. Nogmaals. Allemaal heel jammer.

Waarom lukte het in bijna alle andere landen wel om de 'ja' erdoor te slepen? Waarom stemmen ze in andere landen massaal 'ja'?

Zelfs in Polen, waar vrijwel iedere man tussen de twintig en de veertig tijdens het referendum elders in Europa aan het klussen was?

Je schrijft dat Europa voor jou nog altijd iets heeft van een droom.

Dat je nog steeds volschiet van de beelden van het IJzeren Gordijn en de tranen van de vertegenwoordigers van de Oostblokstaten die toetraden tot de Europese Unie.

JP, wat is dat voor jaren zeventig romantiek van de Koude Oorlog?

Kijk je nog steeds elke week naar oude James Bondfilms waarin 007 het tegen de vermaledijde Russen moet opnemen?

We zitten nu met andere problemen, vriend.

Luister. Hoe je het klaarspeelt begrijp ik ook niet maar

jouw volgende kabinet zit er aan te komen. Dat is jouw laatste kans om het volk op de Europese rails te krijgen.

Succes, vriend.

Groet,
José Manuel

PS Een tip: Geen referendum houden, roep heel vaak en hard dat jullie een miljard minder betalen, dat we Neelie uit Nederland weghouden en zoek als extra pressiemiddel anders nog even op waar Siberië ligt.

Komt vast wel voor in een James Bond met Sean Connery.

Lucille Werner
Tv-presentatrice
Amsterdam

Amsterdam, 4 november 2006

Lieve JP,

Ja wat hebben wij het altijd leuk als we elkaar zien.

Fijne brief die je me hebt geschreven.

Jij weet precies wat een vrouw wil horen. Maar dat zul je vast al heel vaak gehoord hebben. Jij hebt begrepen dat het altijd leuk is om complimenten te krijgen.

Jij beschrijft me als een vrouw die niet bij de pakken neerzit en keihard knokt om een droom te verwezenlijken. Ik begreep van Marianne Timmer dat je dat ook ongeveer in die woorden aan haar hebt geschreven. Dat is jammer, maar ik begrijp het wel. Je kunt niet altijd heel erg origineel zijn. Daar heb je het ook veel te druk voor.

En wat hebben we het inderdaad fijn gehad op de avond van de mis(s)verkiezingen voor gehandicapte vrouwen.

Het viel ons op dat een houderig voorkomen vaak een grotere handicap is dan waar die deelnemende vrouwen mee kampen.

Ik stond er trouwens wel enorm van te kijken dat jij zo goed op de hoogte bent van mijn televisiebezigheden. Sterker nog, dat je daar zelf ook vaak naar kijkt. Jij geeft toe dat je regelmatig kijkt of keek naar *Lingo*, 'Alle dieren tellen mee' en 'Get the picture.'

Dat geeft een heel ander beeld van jou. Ik dacht dat jij meer keek naar NOVA en Den Haag Vandaag of desnoods 's nachts naar 'Pauw en Witteman.' Maar nee hoor, jij kijkt liever een leuke kwis. En nu je het schrijft denk ik, tuurlijk, eigenlijk klopt het wel. Jij bent ook niet zo van die moeilijke programma's, je moet je ook lekker ontspannen en de boel een beetje relativeren.

Maar je maakt je ook zorgen als vader. Dat er zoveel te zien is dat de tere kinderziel kan kwetsen. Geweld, agressie. En je vergat nog porno. Je pleit ervoor dat programmamakers zelf hun verantwoordelijkheid nemen. Maar met je geweldige normen- en-waarden offensief komt dat toch wel goed?

Je schrijft dat er gelukkig ook een hoop goede programma's zijn voor kinderen. Programma's die hen helpen zich te verplaatsen in kinderen met een ander geloof. Nou, ik vind het knap als je dat in *Lingo* kunt zien. Maar het zal wel. Jij vindt ook dat je samen met kinderen televisie moet kijken. (Dat is volgens mij ook een programmapuntje van de Partij voor Pedofielen.)

Heb jij makkelijk praten, want jij vindt toevallig precies dezelfde programma's leuk als Amelie.

Maar weet dat wij ons als televisiemakers goed bewust zijn van de maatschappelijke verantwoordelijkheid die we hebben. Ik zorg ook altijd dat er geen al te rare 6 letter woorden bij zitten. Zoals PVDAer, VVDers, Wouter, Gordon, Joling, BBhuis, tieten of poepen of doosje

Je besluit je brief met de slogan gericht op de tv-wereld:

‘Stop de pulp.’ Je pleit niet voor overheidsensuur, want de vrijheid van meningsuiting is voor jou een groot goed. Maar eigenlijk wil je wel ingrijpen, nou zeg dat dan of doe het gewoon, neem je verantwoordelijkheid al kost het je een paar stemmen, *get the picture?*

Maak jullie eigen keurmerk : CDA getest.

Nog een logo in het scherm erbij, wat maakt het uit.

Ik wil er zelf ook nog wel wat over zeggen.

Ten eerste. Als de tv-makers stoppen met de pulp dan hebben we in principe aan een net genoeg. Wat doen we met al die mensen die bij de andere acht netten werken?

Ten tweede. Geldt niet hetzelfde voor de Kamer?

Welke van de honderdvijftig kamerleden levert nu werkelijk een doorslaggevende bijdrage aan de opbouw en uitbouw van een gezond en dynamisch Nederland?

Als we de pulp stoppen kunnen we driekwart van het land opheffen.

Dat kan toch niet?

Laten we samen een betere slogan bedenken.

Liefs, Lucille
Amsterdam

PS Je vraagt of je volgende keer weer de prijs mag uitreiken bij de mis(s)verkiezing.

Leuk dat je het vraagt. Maar de deelnemers hebben anders aangegeven op hun evaluatieformulier. Sorry.

Vraag jezelf maar af wat Brad Pitt meer heeft dan jij.

De hooggeleerde heer prof. mr H. J. de Ru
Advocaat en hoogleraar staat- en bestuursrecht
aan de Vrije Universiteit Amsterdam

Amsterdam, 4 november 2006

Beste Jan Peter,

Om maar met de deur in huis te vallen, het is eigenlijk helemaal niet zo merkwaardig, hoe sommige dingen vervagen en andere dingen je zo scherp bijblijven. Dat is een heel normaal verschijnsel. In de wetenschap noemen ze dat ‘selectieve attentie.’ Zaken die belangrijk zijn voor iemand onthoudt hij en zaken die niet belangrijk zijn vergeet hij. Er stond indertijd misschien een scherpzinnige docent voor je neus maar ik heb het idee dat jij je scherpzinnigheid in de loop der jaren een beetje bent kwijtgeraakt. Ik zal uitleggen hoe ik tot dat idee ben gekomen.

Je complimenteert me met het feit dat ik als docent theorie en praktijk zo goed wist te verbinden, maar is dat niet juist de taak van een docent op welk niveau dan ook? Je zou verantwoordigd moeten zijn als een docent dat niet kan.

Wat ik wel leuk vind is, dat je indertijd mijn proefschrift over ‘Staatsbedrijven en staatsdeelnemingen’ hebt gekocht. Goed dat ik nu weet dat jij die ene student was. Ik ben blij dat ik van zo’n grote invloed op je politieke ontwikkeling ben geweest, maar als ik eerlijk ben Jan Peter, heb ik de laatste jaren ook wel eens gedacht dat je indertijd wat colleges gemist hebt.

Je schrijft dat je van mij hebt geleerd dat je een idee moet hebben, een idee van wat je wilt. Dat klopt. Mensen die geen idee hebben, verafschuw ik. Die hebben ook zeker niets te zoeken in de politiek. Daarnaast is het inderdaad belangrijk dat je dat idee, vorm kan geven in de alledaagse werkelijkheid.

Ik geloof dat ik dat in mijn allereerste college aan je heb uitgelegd.

Dat je dat na vijftientig jaar nog steeds als grote winst beschouwt, geeft maar weer eens aan hoe waar die bewering is.

Ik moet zeggen, soms overlaad je me in je brief met wel heel veel complimenten. Ik kon de veren op het laatst nergens meer insteken.

Ik kreeg tijdens het lezen een beetje een ongemakkelijk gevoel. Het is leuk als iemand je complimenten geeft maar je moet het niet overdrijven. Een wetenschapper als ik gaat daar iets achter zoeken. Opeens kwam er in me op dat je, door mij zo op te hemelen, tegelijkertijd iets wilde zeggen over je eigen gedegen opleiding.

Even verder heb je het in je brief over het begrip 'vertrouwen' in de politiek en maatschappij. Je hebt zelf aan den lijve ondervonden wat dat kan doen voor een land.

Vertrouwen. Je hebt ook gemerkt wat het met jezelf kan doen. Vertrouwen. Een paar maanden geleden hadden nog weinig mensen vertrouwen in de economie, vertrouwen in de regering, vertrouwen in jou.

Maar dat is na het aantrekken van de wereldeconomie en een paar uitglijders van je politieke tegenstander als een blad aan een boom omgekeerd.

Het heeft dus niet altijd te maken met wat jezelf kan of doet maar vooral hoe je je zelf in het aardse, maatschappelijke en politieke krachtenveld bevindt. Maar pas op Jan Peter, vertrouwen kun je elk moment winnen maar ook verliezen.

De Nederlandse kiezer is nog steeds niet te vertrouwen.

Dertig procent is zwevende kiezer.

Dan de volgende alinea, ik citeer: '...aan de ommezwaai in dat denken over maatschappelijke ordening heb jij belangrijke bijdragen geleverd. Jij analyseerde dit alles vanuit juridische optiek. Je droeg bij aan nieuwe ordeningsvisies. Die visies zijn niet geen abstract-wetenschappelijke overwinning of zoiets. Nee, het ligt ten grondslag aan de herwaardering van zaken als maatschappelijk verantwoord ondernemen en een vitale civil society.'

Als oud-docent zou ik je graag willen vragen hier een begrijpelijke samenvatting van te maken, ik wil namelijk heel graag weten waaraan ik precies belangrijke bijdragen heb geleverd.

Of is het in code geschreven?

(zie PS)

Samenvattend, aan de ene kant ben ik zeer blij dat ik zo'n belangrijke rol heb gespeeld, in je wetenschappelijke en daardoor ook politieke leven aan de andere kant begrijp ik soms niet waarom.

Met hartelijke groeten

Prof. Mr H. J. de Ru

PS Twee komkommers, een trommel en een fluit.
De zwanen vliegen tussen schoorstenen.
Natte poesjes kirren voor de luik.

Snap je?

De weledele heer H. Mulisch
Amsterdam

Amsterdam, 5 november 2006

Zeer geachte heer Balkenende,

Wat aardig een brief van u te ontvangen.

U bent op zoek naar de Nederlandse intelligentsia, welnu, middenin de roos.

Welkom.

Dat wij 'de intellectuelen' van Nederland genoemd worden en dat het soms badinerend kan overkomen, daar heb ik geen last van. Badineren kan alleen verricht worden door zij die zichzelf boven de ander vinden staan. Er staat niemand boven mij dus ik ben niet te badineren.

Wij hebben inderdaad ooit een kort gesprek gehad over de Europese identiteit. Een Europese identiteit moet je niet willen vormen. Die is er of die is er niet.

Je begint een unie omdat je het gevoel hebt dat er een verbinding is. De kunst gebruiken om verbindingen te creëren zodat er een unie kan worden gevormd lijkt mij een Dryonische drogreden.

U vraagt zich af waar de intellectuelen zijn in het publieke debat. In de krant, meneer Balkenende. In de muziek. In hartverscheurende documentaires op tv. Op de radio. Het feit dat u zich dit afvraagt betekent dat u dit alles gemist heeft. Of niet begrepen. Of kijkt u alleen naar Lingo? Waar doen we het nog voor? We schrijven, we filmen. Het

is voor niets. Voor het oor van Constanina. Voor het oog van Aristipides die zichzelf met de waarheid doodde. Wij kunstenaars staan niet met de rug naar de maatschappij. De politiek staat met zijn rug naar ons. En ze hebben het wel naar hun zin zo te zien.

U noemt een aantal filosofen, niet mijn favorieten maar die kent toch niemand, en vertelt hoe zij niet gevangen zitten in de politieke compromissen van alledag. Daarom is het voor mensen in de alledaagse politiek zo ploeteren. Gevangen als ze zitten in cijfers, afspraken en modellen. De kunsten zijn daar ook vrij van. Die zich kunnen baden in het Grand Design. Een brede visie. De verre blik. Een ideaal.

Dat zou u ook wel willen hebben. Maar goed. U bent inderdaad een alledaagse politicus. Misschien is het een idee om u in uw beslissingen soms ook eens te laten leiden door een fenomenale roman. Ik zal mijn uitgever iets van mij op laten sturen.

Natuurlijk beseffen wij dat het werkelijk loslaten en het vrije stromen van onze gedachten soms onuitvoerbaar ideaal kan opleveren. Maar die idealen kunnen wel de basis zijn voor handelen waarbij na een vraag eerst even nagedacht wordt en niet direct geantwoord.

Teveel compromissen sluiten kan tot onleefbare samenlevingen leiden.

Ik hou misschien meer van mezelf dan van anderen, maar ik denk dat u meer van politiek houdt dan van andere mensen

U heeft ons, kunstenaars, misschien gemist.

Wij hebben de ideologische gevolgen van uw beleid niet gemist.

U roept wederom op tot een groot vlammend debat. Eerst over normen en waarden en nu over de samenleving zelf. Maar zolang onder uw bewind Madonna in haar liedjes door de minister van Justitie wordt teruggefloten, grappen over het koningshuis taboe zijn, en de heren van de satire op hun tellen moeten passen, heeft een vlammend debat voorlopig geen enkele zin.

Geeft u voor de grap eens het goede voorbeeld. Vlam.

Kunt u mij een plezier doen? Ook u verwijst weer naar dit tijdsgewricht als bijzonder. Dat juist nu mensenrechten in het geding zijn, en gelijkwaardigheid. Dat is van alle tijden, meneer Balkenende. Van alle tijden.

Dat het niet onrustig is in de stad zoals u schrijft komt omdat het geen nut heeft onrustig te zijn in de stad. Onrust zonder idealen is vandalisme.

En daar zit niemand op te wachten.

Bovendien, om een voorbeeld te geven, als u politieagenten bij de stemhokjes zet om te voorkomen dat een journalist zou bewijzen dat de stemcomputers af te luisteren zijn, dan heeft u er toch, met permissie, weinig van begrepen. 'Verbieden om de fouten op te sporen lijkt mij het begin van een geknecht volk.' Hymonides.

U bent een goed mens. Zeker. Maar ga eens te raden bij uw hart.

'Rij met uw hart,' zou ik willen zeggen.

Vlam nou eens.
Vlam!
Zoek de ruimte.
Kijk verder.
Ontdek de hemel.
Ook in Nederland.
Maar u bent natuurlijk tot niets verplicht.

Met hartelijke groeten,
Harry Mulisch

Juffrouw Jannie en de kinderen van de klas van Amelie
Capelle aan den IJssel.

Capelle aan den IJssel, 5 november, 2006

Beste vader van Amelie,

Wat leuk dat u ons als klas een brief heeft geschreven. Dat doen vaders nooit! Moeders ook niet.

Sommige vaders schrijven wel af en toe een brief aan mij. Moeders niet.

Die schrijven soms wel een briefje aan de donkerharige gymmeester van 29. Dat doe ik ook wel eens.

Maar u bent echt de eerste vader die een brief schrijft aan de klas.

Ik heb de brief woensdagochtend voorgelezen.

Wat ontzettend goed dat u de kinderen probeert aan te geven dat leren zo belangrijk is. Wij doen dat op school als onderwijzers natuurlijk ook en ouders thuis hameren er ook vaak op en opa's en oma's ook. Maar het kan volgens sommigen niet vaak genoeg gezegd worden.

Zelf ben ik als juf van mening dat des te meer je zo iets zegt des te minder het overkomt. Het slaat dood. Je hoort iets zo vaak dat je het eigenlijk helemaal niet meer hoort.

Leren is leuk en belangrijk. Dat hoeft je niet te vertellen.

Dat moet je ondervinden. Als het goed is wordt dat je niet van boven opgelegd.

Maar gut, wat doe ik eigenlijk? Wie ben ik eigenlijk om dat tegen u te zeggen?

Ik heb de klas gevraagd u een brief terug te schrijven. In

onderstaande brief heb ik van iedereen uit de klas een paar opmerkingen geplaatst. Ik hoop dat u er blij mee bent.

O ja, ik wilde u nog even dit zeggen; Amelie is heel trots op u en we hebben zo'n fijne school. Zo fijn dat Amelie niet eens gepest wordt als u bijvoorbeeld van een skateboard bent gevallen. Fijn om te weten hé? Dat wat u ook doet, Amelie bij ons heel veilig is.

Tot zover mijn opmerkingen dan is het woord nu aan de leerlingen.

Met vriendelijk groet,

Juffrouw Jannie

Lieve minneer Balkendende,

Ik ben ook weer beter geworden.

Ik lag ook in het ziekenhuis, ik had ook pijn aan mijn voet.

Ik kreeg ook tekeningen.

Ik heb ook een bril.

Liefs Aart

Lieve premier,

Mijn vader is helemaal nooit op school

Hij woont in een andere stad

Hij houdt niet meer van mama

Maar ik wil dat hij dat wel doet.

Kunt u dat regelen?

Liefs Caro

Lieve Meneer Jan Peter,

Ik vind dat u gelijk heeft dat leerlingen moeten leren hoe ze met elkaar om moeten gaan,

We zijn erin deze wereld niet voor onszelf maar moeten het leven zien als samenleven.

Ik ben zelf een keer in Indonesië geweest en heb gezien hoe moeilijk onze leeftijdgenootjes het daar hebben. Ons geld van de musical is daar zeker goed terecht gekomen. Wist u trouwens dat door de houtkap in Indonesië, het milieu klap op klap krijgt. Wilt u daar iets aan doen?

Liefs van Bibi,

Hoofdrolespeler in de musical

Lieve meneer Balkenende,

Ik vind de zending ook belangrijk,

De arme mensen uit verre landen moeten God in hun hart sluiten.

Misschien dat God ze dan helpt en ze niet meer arm zijn en ons niet meer nodig hebben want elke keer mijn zakgeld naar hun sturen is wel veel vind ik.

En schoendozen vol met speelgoed sturen waarmee ik op koninginnedag geld kan verdienen als ik het hier verkoop is

ook wel is vervelend.
Mijn vader zegt dat het toch niet helpt omdat ze lui zijn net
als hier en dat als Pim er nog was geweest het allemaal
anders zou zijn.
Mijn vader houdt niet van pap en van nat houden.
En als hij boos is slaat hij hard op tafel en mijn moeder.

Liefs Sjaak

Lieve vader van Amelie,

Ik ben Suresh
Ik kom uit India
Dat is een groot land
U bent er geweest zegt u
Was het mooi?
Heeft u de groeten van mij gedaan
Ik denk vaak aan India
U denkt vaak aan Nederland maar ook aan India
Ik was zo arm in India
Dat ik nooit dacht aan andere landen
Maar wel aan eten.
Nu denk ik wel aan anderen,
Ook aan vroeger
Konden al mijn vriendjes maar hier zijn
Dan hadden ze het ook goed.

Liefs Suresh

Lieve Jan Peter,

Ik ben het beste vriendinnetje van Amelie,
Amelie houdt heel van u
Ook al kunt u haar niet naar school brengen. En halen.
U bent er in haar hart altijd bij zegt ze.
U moet hard werken voor de mensen in het land zegt ze.
We spelen veel samen
U vrouw is er wel vaak
U heeft een hele leuke vrouw
Mijn moeder zegt dat ze dat niet begrijpt. Stom he.

Liefs Janneke

Lieve Meneer de president.

Mijn vader stemt Jan Marijnisse.

Monique

Lieve meneer,

U schrijft heel vaak dat leren belangrijk is,
Maar als je niet kunt leren doet dat pijn
Ik doe wel mijn best maar dat helpt niet
U schrijft dat je dan minder kansen hebt.
Wilt u aan God vragen dat ik kan leren?

Dag Femmy

Lieve Jan Peter,

Bedankt voor het geld van de regering.
Ik hoop dat ik zoveel geld waard ben.

Agatha

Beste MP,

Mijn moeder doet raar als ze meester Gianni ziet.
Dat is de gymmeester.
Dan doet ze heel overdreven.
Stom.

Josefien

Lieve premier Balkenende,

Moet je echt je hele leven lang leren?
Daar heb ik geen zin
Ik wil nu wel leren
Maar niet mijn hele leven.
Niet als ik zo oud ben als u.
Ik wil wel geld verdienen.
Meer als u.

Berend

Lieve baas van het land (hahahaha)

Kent u me nog?

Ik was dat grappige jongetje waar iedereen om moest lachen
bij de musical.

Kent u die grap van Wouter Bos die naar het Catshuis ging?

Nee?

Die ging niet. Hahahahaha

Liefs Sander

Geachte premier Balkenende.

Ik ben Sjors.

Mijn vader zit in de MR

Mijn moeder heeft universiteit gedaan.

Ik ben slecht in gym.

Ik wil later minister van Onderwijs worden.

Dan schaf ik gym af voor kinderen die dat niet kunnen.

Die mogen dan extra wiskunde doen.

Met de meest hoogachtende groeten, Sjors van Kesteren

Lieve papa,

Best wel moeilijk om zo'n beroemde papa te hebben,

Niet dat ik er veel mee gepest wordt maar ik merk wel dat
ik anders ben.

U bent een hele lieve Papa maar soms hoop ik wel eens dat

u normaal een papa bent zoals de andere papa's.

Papa wilt u juffrouw Jannie wat meer geld geven dan kan ze andere kleren kopen.

Ze heeft vaak hetzelfde aan.

Denkt u echt wel eens aan hoe mijn leven er uit zal gaan zien?

Ik denk heel mooi.

Soms hoop ik alleen dat we samen wat meer kunnen lezen,
Dat is heel leuk voor het slapen gaan, dan sta ik ook vrolijk op.